

Onderzoek gemeentelijk duurzaamheidsbeleid Soest

Eindrapportage

8 oktober 2018

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	i
Opdracht	i
Uitkomsten	i
Aanbevelingen	ii
1. Inleiding	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Onderzoeksvragen	1
1.3 Aanpak	3
1.4 Leeswijzer	3
2. Totstandkoming en inhoud GDP	4
2.1 Het begrip duurzaamheid	4
2.2 Duurzaamheidsplannen	4
2.3 Vertaling van doelen naar beleid	6
2.4 Rolinvulling	8
3. Ontwikkeling duurzaamheid in Soest	11
3.1 Telos	11
3.2 Gemeentelijke duurzaamheidsindex	12
3.3 Energie	13
4. Vertaling van beleid naar strategie	14
4.1 Onderbouwing	14
4.2 Ambities en doelen	17
4.3 Vertaling naar strategie	19
5. Doelbereik en uitvoering	24
5.1 Doelbereik	24
5.2 Monitoring en informeren raad	30
6. Conclusies en aanbevelingen	31
6.1 Conclusies	31
6.2 Aanbevelingen	33

Voor aanscherping van de koers	33
Bijlage 1. Geïnterviewden	35
Bijlage 2. Geraadpleegde documenten	36
Bijlage 3. Bestuurlijke reactie college	38

Managementsamenvatting

Opdracht

Eind 2017 besloot de Rekenkamercommissie Soest onderzoek te doen naar de doeltreffendheid van het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Soest en de mogelijkheden die de gemeente heeft om de effectiviteit van het beleid te vergroten. Redenen hiervoor zijn dat duurzaamheid een actueel thema is dat aan meerdere beleidsterreinen raakt en dat een steeds grotere rol speelt in politiek en beleid. Onderzoeksbureau Decisio voerde het onderzoek uit in opdracht van de Rekenkamercommissie in de periode februari-juli 2018.

Het huidige duurzaamheidsbeleid van de gemeente Soest is gebaseerd op het *Gemeentelijk Duurzaamheidsplan 2016-2020 - Duurzame meters maken in Soest* (2016). Het onderzoek is daarmee een tussentijdse momentopname. De gemeente Soest is echter ook al bezig met een nieuw duurzaamheidsplan, waarvoor het voorliggende onderzoek suggesties doet en bouwstenen aandraagt.

Uitkomsten

Beleid 2016-2020 voortzetting van beleidsthema's periode daarvoor

Duurzaamheid is in het *Duurzaamheidsplan 2016-2020* voornamelijk uitgewerkt voor de P van Planet. Met de thema's werken, wonen, leefomgeving en gemeentelijke organisatie is voortgebouwd op bestaand beleid. Het thema communicatie en educatie is toegevoegd. Operationalisering van de doelen is deels gebeurd. De instrumenten en projecten zijn werkbaar, haken aan op actuele thema's en worden ook door andere gemeenten toegepast.

Inzet, deskundigheid en enthousiasme geprezen, meer mensen en middelen nodig

De inzet en de deskundigheid van het gemeentelijke duurzaamheidsteam worden geprezen, evenals de wijze waarop men anderen ondersteunt en enthousiasmeert. Doordat het plan in nauwe samenspraak met de stakeholders is ontwikkeld, wordt het breed gedragen. Het ontbreekt aan voldoende mensen, middelen en sturingsmogelijkheden om alle projecten en activiteiten uit het plan (zelf) uit te voeren. Andere beleidsafdelingen pakken 'hun' duurzaamheidsthema's in verschillende mate op, waardoor een deel van voornemens niet van de grond komt. Als gevolg van de keuze om vooral burgers en bedrijven aan zet te laten zijn en hen hierin te faciliteren, worden niet op alle fronten 'de meters gemaakt' die zijn beoogd. Inwoners en ondernemers vervullen hun rol met verve, maar zij hebben niet de tijd, middelen en invloed om iedereen te bereiken en in actie te laten komen. Op het

gebied van regionale samenwerking is winst te boeken om tot effectievere en efficiëntere beleidsuitvoering te komen.

Op het gebied van mobiliteit en particulier vastgoed is winst te boeken

De vertaling van ambities naar visie en analyse, en vervolgens naar instrumenten en maatregelen is veelal impliciet gemaakt. De meeste onderwerpen komen voort uit landelijke thema's en beleid. Op alle gekozen thema's zijn resultaten geboekt. Meer focus op verkeer en vervoer en de particuliere gebouwde omgeving ligt voor de hand om stappen te zetten rond energieverbruik en luchtkwaliteit.

'Outcome' voor grootste deel niet bekend

De beantwoording van de effectiviteitsvraag is lastig doordat de outcome van een groot deel van de inspanningen niet is gemeten. Bij het thema afval is die wel in beeld: daar blijken vorderingen te worden gemaakt. Ook zijn er positieve resultaten te melden van het Energieloket en is de gemeentelijke organisatie CO₂-neutraal.

Duurzaamheidsontwikkeling Soest goed, maar minder dan andere gemeenten

Uit verschillende indicatoren blijkt dat de gemeente Soest duurzamer wordt. Zo neemt het aandeel hernieuwbare energie gestaag toe en worden ook op sociaal en economisch gebied stappen gezet. Uit landelijke monitors komt wel naar voren dat de positie van Soest ten opzichte van andere gemeenten is verslechterd in de laatste jaren.

Aanbevelingen

Huidige koers

- Kies voor een *sterkere regierol* op thema's met een hoge urgentie of waar de ambitie is om écht meters te maken.
- Maak werk van *regionale samenwerking*, om kennis te delen, krachten te bundelen en kwesties op te lossen rond duurzame energieopwekking.
- *Pleeg meer inzet op onderwerpen met impact en perspectief*, zoals verkeer en vervoer en particulier vastgoed.
- Bereken de meerkosten van het hanteren van een *langere termijn voor de terugverdientijd* van duurzaamheidsmaatregelen voor schoolgebouwen en sportaccommodaties en zet deze af tegen de duurzaamheidswinst.

Specifiek voor het nieuwe duurzaamheidsplan

- *Analyseer het duurzaamheidsvraagstuk*, specifiek ook voor de *Soester situatie*.
- Stel op basis van deze analyse en de *ambities* van de gemeente vast welke *opgaven* er liggen, welke *rol* de gemeente kan en wil spelen en welke *instrumenten en maatregelen* daarbij horen.

- Maak een *integraal, gemeentebreed beleidsprogramma voor duurzaamheid*. Zorg dat er voldoende capaciteit, middelen en prioriteit is bij de andere beleidsvelden en werk met interdisciplinaire teams. Maak het behapbaar door focus en fasering aan te brengen.
- Vertaal de strategie naar *prioriteiten, mensen en middelen*. Realiseer daarbij dat een hoog ambitieniveau niet kan worden bereikt zonder te investeren. Stel een *begroting* op waarbij per maatregel duidelijk is wat het belang is om er iets aan te doen, wat de maatregel beoogt bij te dragen aan de verduurzaming en wat het kost. Laat de *gemeenteraad* daar een besluit over nemen. Zorg voor voldoende mandaat voor behoud van voortgang in het programma.
- Bepaal per thema/project of een nulmeting zinvol/haalbaar is en ga waar dat mogelijk en zinvol is *monitoren op outcome*.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De laatste jaren is de politieke en maatschappelijke aandacht voor het onderwerp duurzaamheid snel gegroeid. Duurzaamheid heeft in alle bestuurslagen een prominente plek in coalitieakkoorden en beleidsprogramma's. Energietransitie, klimaatverandering en circulaire economie zijn centrale thema's, getuige bijvoorbeeld de aandacht voor omschakeling van gas op duurzame warmtebronnen en de grootschalige windmolenparken die op zee worden gerealiseerd.

Sinds 2010 heeft ook de gemeente Soest duurzaamheidsbeleid, verwoord in het plan *Soest, doe maar duurzaam*. Dat plan werd in 2016 opgevolgd door het *Gemeentelijk Duurzaamheidsplan (GDP) 2016-2020 - Duurzame meters maken in Soest*. Gezien het belang en de actualiteit van het thema duurzaamheid en dat het meerdere beleidsterreinen raakt, besloot de Rekenkamercommissie Soest eind 2017 om hier onderzoek naar te doen. Centrale vraag is hoe doeltreffend het duurzaamheidsbeleid is en welke mogelijkheden de gemeente heeft om de doeltreffendheid van het beleid te vergroten. De RKC heeft in februari 2018 onderzoeksbureau Decisio opdracht gegeven om dit onderzoek uit te voeren. Voor u ligt het eindrapport.

1.2 Onderzoeksvragen

De centrale vraag van voorliggend onderzoek luidt: *hoe doeltreffend is het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid, zijn de randvoorwaarden aanwezig om de duurzaamheidsdoelen te behalen en vervult de gemeenteraad van Soest hierin zijn kaderstellende en controlerende rol?*

Ter beantwoording van de hoofdvraag zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

1. Op welke wijze heeft de gemeente Soest duurzaamheid gedefinieerd en geoperationaliseerd?
2. Is aan de randvoorwaarden voor een doeltreffend en doelmatig duurzaamheidsbeleid voldaan?
3. Hoe zijn de verschillende doelstellingen vertaald naar instrumenten, maatregelen en randvoorwaarden?
4. Op basis van welke criteria wordt de inzet van instrumenten en maatregelen bepaald? Mogelijke criteria zijn potentiële duurzaamheidswinst, beïnvloedingsmogelijkheden door de gemeente en voorkeuren vanuit de gemeenteraad.

5. Welke maatregelen/acties zijn daadwerkelijk ingezet? Zijn de ingezette maatregelen degenen met het meeste effect als het gaat om het bereiken van de doelstellingen?
6. Hoe ontwikkelt duurzaamheid in de gemeente Soest zich (op basis van bestaande benchmarks en onderzoeken), in relatie tot de gestelde doelen?

Het duurzaamheidsbeleid wordt in het onderzoek getoetst op effectieve opzet van het beleid, de gekozen ambities en doelen, vertaling naar strategie/instrumenten en voortgang. De gemeenteraad heeft zowel in de voorbereiding als tijdens de uitvoering en in de evaluatiefase van het beleid een rol. Zie schema 1.1.

Schema 1.1. Analyse kader

ONDERWERP	TOETSINGSCRITERIUM
TOTSTANDKOMING VAN HET BELEID	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het beleid is onderbouwd met een analyse van het thema duurzaamheid en van de gemeentelijke sturingsmogelijkheden op dit terrein ▪ Het plan is tot stand gekomen in samenspraak met interne en externe belanghebbenden ▪ Er is een beeld van mogelijke quick wins en van hoe het beleid het meest kostenefficiënt kan worden opgezet en uitgevoerd ▪ De raad gaf op actieve en effectieve wijze invulling aan haar kaderstellende, agenderende en volksvertegenwoordigende rol
AMBITIES EN DOELEN	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De doelen van het duurzaamheidsplan zijn SMART geformuleerd ▪ Het aantal gestelde doelen is behapbaar
VERTALING NAAR STRATEGIE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De doelen zijn logisch vertaald naar rollen (regie, handhaving, faciliteren, voorbeeldfunctie), instrumenten (communicatie, subsidie, proces, kennisdeling) en randvoorwaarden (mensen, middelen, kennis, samenwerking, cultuur, organisatorische inbedding) ▪ De strategie is gebaseerd op een afweging tussen kosten (menskracht, middelen) en te verwachten resultaten
DOELBEREIK/ UITVOERING	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De gemeente Soest ligt op koers om de gestelde doelen te bereiken ▪ Daartoe worden de effecten (outcome) en het doelbereik gemonitord ▪ De raad wordt adequaat, tijdig en voldoende geïnformeerd

1.3 Aanpak

Het onderzoek is toekomstgericht ingestoken en kan worden gezien als een 'mid term review'. Dit houdt in dat niet alleen (terug) wordt gekeken naar de formulering van het beleid en de uitvoering daarvan. Ook is gekeken naar (inter)nationale ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en mogelijkheden die gemeente Soest heeft om ervoor te zorgen dat beleidsdoelen worden gerealiseerd.

Het evaluatieonderzoek is gestart met een bureaustudie en gesprekken. Voor de bureaustudie zijn onder andere klimaatmonitors, beleidsdocumenten en voortgangsrapportages geraadpleegd. De gespreksronde is gestart met interviews met betrokken ambtenaren en de toenmalig wethouder van de gemeente Soest. Zij zijn gesproken om een beeld te krijgen van de totstandkoming van het GDP, de gepleegde inspanningen, de wijze waarop invulling is gegeven aan maatregelen en rollen, de behaalde resultaten en welke knelpunten er zijn opgetreden. Daarna is gesproken met externe partijen die betrokken zijn (geweest) bij het opstellen en/of uitvoeren van het Gemeentelijk Duurzaamheidsplan om inzicht te krijgen in hun ervaringen met (de resultaten van) het gemeentelijk beleid en de samenwerking. Vervolgens zijn de concept-bevindingen getoetst bij het duurzaamheidsteam en zijn enkele medewerkers van andere afdelingen geïnterviewd. Duurzaamheidsbeleid loopt immers door alle beleidsvelden van een gemeente heen, het is daarom van belang om te peilen hoe het buiten het 'duurzaamheidsteam' zelf is opgepakt. De gemeenteraad is via de fractievoorzitters uitgenodigd om input te leveren over de betrokkenheid van de raad. Daarop kwam één reactie, waarmee geen representatief beeld is verkregen. Om die reden is de input van het raadslid niet meegenomen in de onderzoeksresultaten. Bijlage 1 bevat een overzicht van de geïnterviewden.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de totstandkoming en de inhoud van het gemeentelijk duurzaamheidsplan (GDP). We gaan in op het begrip duurzaamheid, de doelstellingen van het beleid, hoe deze zijn vertaald naar projecten en welke rolinvulling de gemeente Soest daarin heeft gekozen. In hoofdstuk 3 beschrijven we kort de ontwikkeling die de gemeente Soest heeft doorgemaakt op het gebied van duurzaamheid. De hoofdstukken 4 en 5 geven antwoord op de toetsingscriteria uit het analysekader. In hoofdstuk 4 gaan we in op de totstandkoming van het beleid, de ambities en doelstellingen van het beleid en de vertaling naar een strategie. In hoofdstuk 5 bespreken we de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het beleid en het doelbereik aan de hand van de verschillende thema's. Hoofdstuk 6 sluit af met de conclusies en aanbevelingen.

2. Totstandkoming en inhoud GDP

In dit hoofdstuk beschrijven we de totstandkoming en de inhoud van het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Soest. Achtereenvolgens gaan we in op de definitie van het begrip duurzaamheid door de gemeente Soest, het beleid dat aan het huidige plan vooraf is gegaan, welke doelen zijn gesteld, hoe deze zijn vertaald naar beleid en projecten en welke rolinvulling de gemeente Soest heeft gekozen.

2.1 Het begrip duurzaamheid

Duurzaamheid is een containerbegrip dat vaak wordt omschreven aan de hand van de drie P's: People, Planet, Profit. Het gaat daarbij om sociale aspecten zoals goede arbeidsomstandigheden voor de mens, social return e.d. (People) en goede zorg voor het milieu (Planet). Dat kan echter niet zonder dat het betaalbaar is, dan wel dat er geld mee kan worden verdiend (Profit). De definitie van duurzaamheid van de Verenigde Naties luidt: *“Duurzame ontwikkeling is de ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van de toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen”*.

In het ‘vigerende’ *Duurzaamheidsplan gemeente Soest 2016-2020* staat geen expliciete definitie van duurzaamheid. De gemeente heeft bij haar duurzaamheidsbeleid gekozen voor meetbare doelstellingen in plaats van een definitie. Kijkend naar de centrale uitgangspunten CO₂-reductie, minder belasting voor het milieu en het *cradle-to-cradle*-principe is de P van Planet leidend.

2.2 Duurzaamheidsplannen

Na afronding van voorgaande duurzaamheids-, afval- en klimaatplannen is een integraal milieu- en beleidsplan vastgesteld, het *Duurzaamheidsplan 2010 - 2014; Soest, doe maar duurzaam*. Hierin zijn doelstellingen voor het jaar 2015 en ambities voor het jaar 2030 neergelegd. CO₂-reductie, minder belasting voor het milieu en het ‘cradle to cradle’-principe zijn belangrijke uitgangspunten in het plan. Na afloop van het *GDP 2010-2014* is doorgegaan met de lopende inspanningen, en is men gestart met het opstellen van een nieuw plan. Mede naar aanleiding van de groeiende maatschappelijke aandacht voor duurzaamheid is in aanloop naar het *Duurzaamheidsplan 2016 - 2020* nauw samengewerkt met burgerinitiatieven, bedrijfsleven en inwoners. Naast samenwerking met betrokken externe partijen achtte de gemeente het tevens van belang dat het thema duurzaamheid integraal

wordt aangepakt binnen de gemeentelijke organisatie. In zowel het huidige als het vorige duurzaamheidsplan wordt deze integrale aanpak benadrukt.

In het *Gemeentelijk Duurzaamheidsplan 2016 - 2020* kiest de gemeente Soest voor vijf thema's waarvoor **ambities** voor 2030 ('stippen op de horizon'), **doelstellingen** voor 2020 (concreet en (deels) SMART) en **projecten** (voor de periode 2016-2020) zijn gedefinieerd. Vier van de vijf hoofdthema's waren ook in het *Duurzaamheidsplan 2010-2014* al 'kapstok' voor het beleid.

Het *Gemeentelijk Duurzaamheidsplan 2016 - 2020* is ontwikkeld in een interactief proces met bewoners, bedrijven, andere beleidsafdelingen en gemeenteraad. De Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) heeft hierbij ondersteund door kennis in te brengen en het plan op papier te zetten.

Bewoners en bedrijven hebben inbreng geleverd via bijeenkomsten en documenten¹. In een raadsvergadering zijn op basis van een kaderstellende notitie (*Aanzet tot Gemeentelijk Duurzaamheidsplan*, november 2014) de contouren van het beleid verkend en besproken. In maart 2015 was er een raadpleging waar raadsleden, burgemeester, wethouders, ambtenaren, bedrijfsleven en bewoners bij aanwezig waren. Vrijwilligers, ondernemers, ambtenaren en de wethouder gaven 'pitches' over (het belang van) het thema duurzaamheid.

Betrokkenheid gemeenteraad

De raad is zowel in het voortraject als tijdens de uitvoering van het duurzaamheidsplan geïnformeerd en geraadpleegd. Het gaat onder meer om de volgende momenten:

- Bij de evaluatie van het duurzaamheidsplan 2010-2014.
- Raadplegingsbijeenkomst (maart 2015).
- Kaderstellende notitie (maart 2015).
- Vervolgproces GDP (april 2015).
- Opiniërende en besluitvormende vergadering GDP (januari/februari 2016).
- Jaarlijkse voortgangsrapportages, kwartaalberichten aan de raad.
- Jaarlijkse duurzaamheidscafés.
- Individuele projecten/thematisch: Energielandschappen, zonnepanelen op daken, gemeentegebouwen, afvalbeleid, waterplan.

¹ *Input voor het Duurzaamheidsplan* door Bedrijvenplatform Duurzaamheid, 2014; *Duurzaamheid: de samenleving centraal*, Vledder projecten, 2014.

Adviescommissie Milieu en Ruimte

De gemeente Soest heeft daarnaast een onafhankelijke Adviescommissie Milieu en Ruimte die zowel bij opzet van het beleid, als bij uitvoering van het beleid, gevraagd en ongevraagd advies geeft over onder meer duurzaamheidsthema's. Zo heeft de commissie adviezen uitgebracht over de evaluatie van het beleid in de periode 2010-2014 en over het onderzoek naar energielandschappen. In oktober 2015 heeft de Adviescommissie input gegeven voor het duurzaamheidsplan 2016-2020 (naar aanleiding van een conceptversie). Er is onder meer op de volgende onderwerpen geadviseerd:

- Het opzetten van een monitoring- en evaluatiesystematiek. Dit is in het GDP uiteindelijk als project benoemd. Dit is opgepakt in de vorm van voortgangsrapportages, cafés en nieuwbrieven, maar op outcome wordt beperkt gemonitord.
- Stel een consequente en consistente analyse op van het vraagstuk, waarin ambities en doelstellingen worden vertaald naar thema's en vervolgens naar projecten.
- Maak daarbij gebruik van de ervaringen van andere gemeenten of benchmark de ontwikkelingen met andere gemeenten.
- De vele en vaak hoog gestelde ambities in relatie tot de beschikbare middelen en menskracht.
- Integratie van de ambities in andere beleidsterreinen en in slimme financieringsconstructies.

Een groot deel van de adviezen is ambtelijk opgepakt en op verschillende manieren in het GDP 2016-2020 verwerkt. Uit verschillende gesprekken blijkt echter dat met name op het punt van integrale aanpak/doorwerking andere beleidsterreinen nog knelpunten zijn, evenals bij het op 'outcome' monitoren van voortgang en dat het overlaten aan burgers en bedrijven niet altijd tot het beoogde resultaat leidt.

2.3 Vertaling van doelen naar beleid

Het GDP benoemt niet expliciet wat het hoofddoel van het plan is. Enkele afspraken uit het Coalitieakkoord 2014-2018 worden aangehaald die als doelstellingen kunnen worden gezien. Het gaat om 1) duurzame economische ontwikkeling op het gebied van energie, recycling en innovatie; 2) klimaatneutrale gemeentelijke bedrijfsvoering via energiebesparing en opwekking; en 3) bedrijven en burgers actief samenbrengen rond de thema's energiebesparing en duurzame energieopwekking². Deze afspraken komen in het GDP terug, waarbij het ene

² *Duurzaamheidsplan 2016-2020*, pp. 4-5.

onderdeel meer is uitgewerkt dan het andere. Het is daarbij niet altijd duidelijk hoe de vertaling is gemaakt van doelen (afspraken) naar projecten, uren en kosten.

Het duurzaamheidsplan is opgebouwd aan de hand van vijf thema's: communicatie en educatie, werken, wonen, leefomgeving en gemeentelijke organisatie. Vier van de vijf thema's stonden ook in het duurzaamheidsplan 2010-2014 centraal. Communicatie en educatie is als nieuw thema toegevoegd. Per thema is kort de stand van zaken geschetst, zo wordt inzicht gegeven in energieverbruik en luchtkwaliteit. Mede vanuit dat oogpunt zijn per thema ambities voor 2030 en doelstellingen voor 2020 geformuleerd. In totaal volgen daaruit 20 projecten voor de periode 2016-2020 (zie tabel 2.1).

Tabel 2.1 Overzicht projecten 2016 - 2020

Thema's	Projecten
Communicatie en educatie	1. Duurzaam goed bezig
	2. Jaarprogramma NME Soest
Werken	3. Voortzetten Bedrijvenplatform voor Duurzaamheid
	4. Energiebesparing bij bedrijven
Wonen	5. Energieloket
	6. Bedrijvenalliantie Energiezuinig Soest
	7+8. Energie besparen is verleidelijk (campagne)
	9. Energiebesparing bij huurwoningen
Leefomgeving*	10. Pilot smart grid elektrisch rijden
	11. Beleid laadinfrastructuur
	12. Duurzaam waterbeheer
	13. Landschapsontwikkeling
	14. Samenwerken in het groen
	15. Onderzoek toepassen hernieuwbare energiebronnen
Gemeentelijke organisatie	16. Verduurzamen gemeentelijke en maatschappelijke gebouwen
	17. Gemeente Soest CO ₂ -neutraal (compensatie)
	18. LED-verlichting in openbare ruimte
	19. Monitoring
	20. Solar Runway

*Bij het thema leefomgeving is onderscheid gemaakt naar vier subthema's: luchtkwaliteit, natuur en landschap, afval en energielandschappen.

De projecten worden door verschillende medewerkers (voornamelijk) binnen de afdeling ruimte uitgevoerd. De gemeente is niet altijd initiatiefnemer van projecten. Het Bedrijven Platform Duurzaamheid (ondernemers uit Soest en Soesterberg die

duurzaam ondernemen bevorderen), Energie Actief Soest (inwoners die elkaar helpen hun woning energiezuinig te maken en het gebruik van duurzame energie te bevorderen) en Balans (doet de educatie op basisscholen) nemen deze rol ook op zich.

Bijlage bij het GDP is een overzicht van de projecten: de projectbladen waarin per project de doelen, beoogde resultaten, aanpak, organisatie en middelen worden beschreven. Een aantal projecten is onderdeel van bestaand beleid of programma's op andere afdelingen/beleidsterreinen dan duurzaamheid. Dit geldt bijvoorbeeld voor energiebesparing bij huurwoningen, waterbeheer, landschap en groen en verduurzaming gemeentelijke gebouwen.

In het duurzaamheidsplan is een overzicht opgenomen van uren en kosten voor de uitvoering van de projecten. Deze uren en kosten zijn gespecificeerd per project. Momenteel houden zich twee medewerkers - met samen 1 fte - bezig met de uitvoering van het duurzaamheidsplan. Vanaf juni 2018 is dit team versterkt met een collega met 0,5 fte. In het in mei 2018 gesloten coalitieakkoord staat verder het voornemen om 2 fte extra ter beschikking te stellen. Voor de uitvoering van het *Duurzaamheidsplan 2016-2020* werd bij aanvang in totaal 620.000 euro gebudgetteerd. Hiervan was 472.500 euro al onderdeel van de gemeentelijke meerjarenbegroting en was 147.500 euro aan extra middelen nodig. Naast deze out-of-pocketkosten zijn 5.292 uren binnen en 350 uren buiten de gemeentelijke meerjarenbegroting opgenomen voor de periode 2016-2020. Deze extra gevraagde uren moeten wel binnen de bestaande formatie worden gezocht. Met name voor NME (educatie primair onderwijs) zijn uren (ca 4.575) en budget (€ 210.000) begroot. Vanaf 2017 zijn geen uren meer begroot voor NME maar is dit uitbesteed aan de Stichting Balans. Omvang subsidiebudget: voor formatie Stichting Balans 68.811 euro en voor uitvoering 12.000 euro.

Bij aanvang van het plan was voor een deel van de projecten nog niet bekend wat er precies aan uren en budget nodig was en waren er voor een deel van de periode geen uren en/of budget begroot.

2.4 Rolinvulling

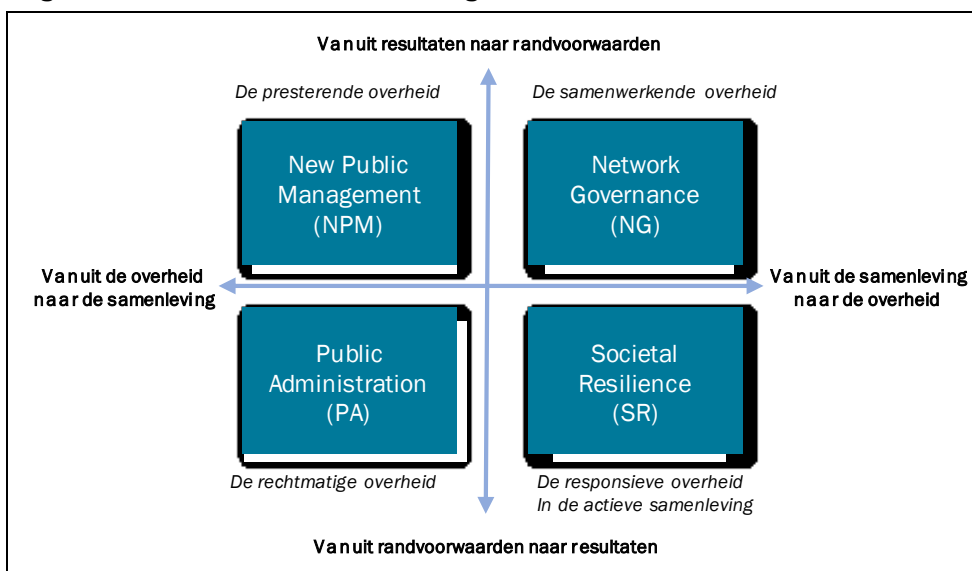
De gemeente Soest kiest voor de volgende rollen bij de uitvoering van het duurzaamheidsplan:

- *Regierol:* de gemeente neemt de regie bij het maken van een aantal keuzes, zoals grootschalige ruimtelijke inpassingen. Daarnaast neemt de gemeente de regie in de monitoring van het duurzaamheidsplan.

- *Handhavende rol*: de gemeente zet dit in waar nodig.
- *Faciliterende rol*: de gemeente wil de initiatieven vanuit de samenleving niet overnemen of sturen, maar wel faciliteren waar nodig, zoals bij Energie Actief Soest.
- *Voorbeeldrol*: de gemeente zal haar voorbeeldfunctie oppakken zodat bewoners en bedrijven geïnspireerd worden om zelf ook te verduurzamen.

Deze rolkeuze door de gemeente is gebaseerd op de gedachte dat de rol en positie van de gemeente opschuiven van sturen en presteren naar faciliteren participeren en samenwerken (figuur 2.1).

Figuur 2.1. Vormen van overheidssturing

Bron: Van der Steen et al. (2014); bewerking Decisio

Dit betekent dat de gemeente de randvoorwaarden schept en ‘de samenleving’ in stelling brengt en niet meer alles zelf regelt en uitvoert. Op veel van de duurzaamheidssterreinen zijn bewoners, bedrijven en instellingen aan zet om de ambities te realiseren. De gemeente kan op onderdelen de regie nemen, bijvoorbeeld in het opzetten van een energieloket of door partijen bij elkaar te brengen. Andere rollen zijn financieel ondersteunen, het goede voorbeeld geven, informeren en enthousiasmeren, faciliteren (burgerinitiatieven bijvoorbeeld) en handhaven. Betrokkenen onderschrijven deze rolopvatting, een aantal is daarbij wel van mening dat een sterkere regie nodig is om meer resultaat te boeken op bepaalde terreinen. Het gaat met name om doelstellingen op het gebied van de verduurzaming van particuliere woningen en de energielandschappen. Ook betekent het niet meer alles zelf doen dat je minder grip hebt op de resultaten,

oftewel het doelbereik. Daarnaast kan de gemeente zelf als organisatie duurzame keuzes maken om bijvoorbeeld energieverbruik te verminderen of juist lokaal energie op te wekken. Verder is een gemeente afhankelijk van landelijke (beleids)ontwikkelingen zoals de recente keuze om Nederlandse woningen aardgasvrij te maken.

3. Ontwikkeling duurzaamheid in Soest

In dit hoofdstuk gaan we kort in op hoe duurzaamheid zich ontwikkelt in Soest (huidige stand van zaken en recente ontwikkelingen). Op verschillende thema's is te duiden hoe Soest zich op het gebied van duurzaamheid ontwikkelt, ook in vergelijking met andere gemeenten. In het GDP worden twee bronnen genoemd waarmee Soest zichzelf in 2015 vergeleek. Wij maken deze vergelijking opnieuw om te kijken hoe de ontwikkelingen zijn.

3.1 Telos

In de *Nationale monitor duurzame gemeenten 2015* van Telos stond Soest op de 97^e plaats (van 393 gemeenten). Deze score was destijds bovengemiddeld, maar in vergelijking met omliggende gemeenten minder. Zo stonden Baarn (35^e), De Bilt (25^e), Zeist (49^e) en Amersfoort (38^e) allen hoger genoteerd. In de monitor van 2017 is de positie van Soest ongeveer hetzelfde: Soest neemt nu de 96^e plek in van 388 gemeenten³. De score geeft de mate van doelbereik (in percentages) aan op drie verschillende thema's (die weer zijn opgebouwd uit 109 indicatoren met elk hun eigen doelstellingen). De duurzaamheidsscore is opgebouwd uit de volgende drie elementen:

- *Ecologisch kapitaal*. Op dit thema wordt gekeken naar indicatoren die iets zeggen over het gebruik en de kwaliteit van de bodem, het water en de lucht, naar hinder en calamiteiten (en de mate waarin burgers daar last van hebben), naar het areaal natuur en landschap, de mate waarin energie duurzaam wordt opgewekt en afval en grondstoffen op een duurzame manier worden verwerkt. De score van Soest is op dit thema in 2017 hoger dan in 2015. De relatieve positie ten opzichte van andere gemeenten is echter wel verslechterd. De positieve ontwikkelingen gaan blijkbaar minder hard dan in andere gemeenten.
- *Sociaal-cultureel kapitaal*. Daarbinnen wordt gekeken naar indicatoren die iets zeggen over de maatschappelijke en economische participatie van burgers, de aanwezigheid van kunst en cultuur, toegankelijkheid gezondheid en de manier waarop burgers onderwijs, veiligheid en woonomgeving waarderen. Soest scoorde in 2015 51 procent op dit onderdeel, in 2017 is deze score met 49,7 procent lager, net als de relatieve positie ten opzichte van andere gemeenten.
- *Economisch kapitaal*. Hieronder vallen indicatoren over het concurrentievermogen, arbeidsparticipatie, kennis(niveau), ruimtelijke vestigingsvoorwaarden en infrastructuur en bereikbaarheid. Op dit thema scoort Soest relatief goed: ten opzichte van andere gemeenten neemt het de

³ Bron: Telos, *Nationale monitor duurzame gemeenten 2017*.

31^e plek in. De score op dit thema is in de periode 2015-2017 iets toegenomen naar 54,1 procent.

De algemene score van Soest is ten opzichte van 2015 wel verbeterd. In tabel 3.1 is een vergelijking op deelonderwerpen tussen 2015 en 2017 gemaakt.

Tabel 3.1 Telos-score Soest

	2015 score	2015 positie	2017 score	2017 positie
Ecologisch kapitaal	52%	150 (van 393)	55,1%	180 (van 388)
Sociaal-cultureel kapitaal	51%	191 (van 393)	49,7%	219 (van 388)
Economisch kapitaal	53%	51 (van 393)	54,1%	31 (van 388)
Totaal	52%	97 (van 393)	52,9%	96 (van 388)

Bron: Telos

Soest heeft de omliggende gemeenten Zeist (nu 146^e positie) en Amersfoort (nu 136^e positie) op duurzaamheidsgebied voorbijgestreefd. Baarn (nu 25^e positie) en De Bilt nu 53^e positie) scoren nog wel altijd beter dan Soest. Telos constateert in de monitor dat gemeenten over het algemeen van jaar op jaar beter scoren.

3.2 Gemeentelijke duurzaamheidsindex

In 2015 scoorde de gemeente Soest met een 4,8 exact gelijk aan het landelijk gemiddelde voor gemeenten van dezelfde grootteklasse in de Gemeentelijke duurzaamheidsindex (GDI). Deze index wordt jaarlijks samengesteld door de Stichting Duurzame Samenleving en baseert haar scores op 24 indicatoren (de manier waarop de score per indicator tot stand komt verschilt). Indicatoren betreffen de thema's:

- *Mens en Maatschappij* (zoals het percentage mensen dat een inkomen lager heeft dan het sociaal minimum, het percentage voortijdige schoolverlaters in het VO en MBO en het percentage mensen dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen).
- *Milieu en Energie* (waaronder indicatoren over afvalscheiding, vervoerswijzen en het oppervlakte natuur vallen).
- *Economie* (zoals het aandeel werklozen, de verandering in het aantal banen van werknemers en de woonlasten in percentage van het landelijk gemiddelde)⁴.

⁴ Een volledig overzicht van de indicatoren is terug te vinden op de site van de GDI: www.gdindex.nl.

De totale GDI-score van Soest is in de periode 2008-2017 omhoog gegaan. In 2008 was de score nog 4,9. In 2017 is die score opgelopen tot 5,4. Met deze score scoort Soest in 2017 nog altijd precies gelijk met het landelijk gemiddelde van Nederlandse gemeenten in dezelfde grootteklasse. Soest doet het in vergelijking met andere gemeenten goed op het thema economie, met name op de indicatoren werkgelegenheid, solvabiliteit en woonlasten. Soest scoort negatief op het thema Milieu en Energie. Vooral op de indicatoren hernieuwbare energie, CO₂-uitstoot en energiebesparing wordt ten opzichte van vergelijkbare gemeenten slecht gescoord. Op het thema Mens en Maatschappij verschilt de positie van Soest sterk per indicator: Soest doet het goed op sociale zekerheid en gezondheid, maar minder goed op onderwijs en sport.

Uit de gemiddelde GDI-score maken we op dat Soest het niet beter, maar ook niet slechter doet dan vergelijkbare gemeenten. Wel opvallend is dat, net als uit de monitor van Telos, blijkt dat in Soest bepaalde basisaspecten goed op orde zijn, zoals enkele economische en maatschappelijke aspecten (Soest heeft een relatief hoogopgeleide beroepsbevolking, met weinig werkloosheid en een relatief hoog inkomen), maar dat de gemeente op het gebied van duurzame energie en energiebesparing achter loopt op andere gemeenten. Dit zijn mogelijk juist elementen waar de gemeente op kan sturen en dat doet de gemeente ook door haar duurzaamheidsplan onder meer op wonen en werken (waarbij het gaat over energiebesparing en opwekking) in te steken.

3.3 Energie

Duurzame energieopwekking en energiebesparing zijn belangrijke thema's binnen het GDP waarvoor doelstellingen zijn geformuleerd. Op deze onderwerpen doet Soest het in vergelijking met andere gemeenten minder. De score die Soest op het thema Milieu en Energie binnen de GDI haalt verbetert wel van jaar op jaar. Dat blijkt ook uit gegevens van de Klimaatmonitor van Rijkswaterstaat. Zowel in absolute als in relatieve zin neemt het gebruik van hernieuwbare energie toe. Absoluut van 85 TeraJoule in 2012 tot 99 in 2016. In relatieve zin: in 2012 bedroeg het aandeel hernieuwbare energie in Soest 2,7 procent, in 2016 was dat 3,3 procent⁵.

⁵ Bron: <https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/Dashboard/Hernieuwbare-Energie/>

4. Vertaling van beleid naar strategie

In dit hoofdstuk behandelen we de eerste drie delen van het analysekader: de totstandkoming van het beleid, de ambities en doelen, en de vertaling naar strategie. We gaan in op de onderbouwing van het beleid, betrokkenheid van interne en externe belanghebbenden, kostenefficiëntie, betrokkenheid van de gemeenteraad, de doelenformulering en hoe de ambities zijn vertaald naar instrumenten, rollen en randvoorwaarden.

4.1 Onderbouwing

Is het beleid onderbouwd met een analyse van het thema duurzaamheid en gemeentelijke sturingsmogelijkheden op dit terrein?

Het beleid is deels met een analyse onderbouwd. Het is niet altijd duidelijk hoe de vertaling is gemaakt van doelen (afspraken) naar projecten, uren en kosten. Duurzaamheid (klimaat, energietransitie, circulaire economie) raakt steeds meer geworteld in de Nederlandse samenleving en in de politiek, waardoor er momentum is om het thema breder op te pakken in de gemeentelijke organisatie. Urgenter wordende klimaatvraagstukken, het landelijke klimaatakkoord en de beweging naar een 'aardgasvrije maatschappij' maken een herbezinning op thema's, projecten en instrumenten noodzakelijk - en op de daarbij horende uren en budgetten.

Koppeling analyse en vertaling beleid over het algemeen vrij impliciet

De gemeente Soest sluit met vier van de vijf thema's aan bij het voorgaande duurzaamheidsplan om daarmee de continuïteit te waarborgen. Het zijn thema's die landelijk spelen en waaraan in veel gemeenten wordt gewerkt. Per thema wordt kort de situatie geschetst in het GDP. Op basis van de lokaleenergieetelage.nl van VNG wordt bijvoorbeeld inzicht gegeven in energieverbruik en luchtkwaliteit. Het blijft vaak vrij impliciet of, en zo ja hoe, constatering doorwerken in de keuze voor bepaalde projecten. Naast de thema's komen ook veel ambities en doelstellingen uit het *Duurzaamheidsplan 2010 - 2014* terug. Een enkele keer zijn ze aangescherpt, andere zijn bijgesteld, omdat betrokken afdelingen ze niet haalbaar achtten. Zo is de doelstelling 'alle openbare verlichting naar LED' bijgesteld naar 'bij vervanging naar LED'. Ook zijn enkele ambities aangevuld met doelen uit landelijke programma's, bijvoorbeeld de toevoeging van ambities voor nul-op-de-meter-woningen en het onderzoek naar energielandschappen.

Relatie thema- en projectkeuzes met duurzaamheidsvraagstukken is in beperkte mate gelegd

De relatie tussen thema- en projectenkeuzes en de duurzaamheidsvraagstukken in Soest is niet altijd duidelijk of in beperkte mate gelegd. Uit de VNG Energie Etalage blijkt dat wonen voor 45 procent van het energieverbruik in Soest zorgt. Op basis hiervan is het logisch dat er veel aandacht, mensen en middelen naar dit thema gaan (projecten 1, 5, 6, 7, 8 en 9 hebben - deels - op woningen betrekking). Het aandeel van werken (industrie en diensten) is 19 procent, van mobiliteit 21 procent. Het Bedrijvenplatform, Energie Actief Soest en de Bedrijvenalliantie Energiezuinig Soest staan aan de lat voor het thema werken, waarbij het vooral gaat om kennisverspreiding, bewustwording en 'verleiden'. Mobiliteit komt met het oog op aandeel in energieverbruik en CO₂-emissies, wat relatief groot is, in bescheiden mate aan bod in het GDP. De projecten smart grid elektrisch rijden en laadpalen in de openbare ruimte haken hierop aan, stimulering fietsgebruik (onderdeel 'generieke' verkeer- en vervoerbeleid) is bij de doelstellingen opgenomen. Bij het thema leefomgeving zijn de resterende thema's ondergebracht: luchtkwaliteit, natuur en landschap, afval en energielandschappen.

Het GDP bevat geen overall-verkenning van duurzaamheidsthema's voor Soest

In het landelijke klimaatakkoord wil het kabinet afspraken opnemen over CO₂-reductie, te bereiken via sectorale klimaattafels voor industrie, mobiliteit, gebouwde omgeving, elektriciteit en landbouw & landgebruik. Duurzaamheid is breder dan alleen klimaat, ook leefbaarheid (luchtkwaliteit, geluid, landschap, groen) en circulaire economie (sluiten van kringlopen, hergebruik van restwarmte en materialen) zijn relevante thema's. Voor Soest zijn industrie en landbouw minder aan de orde, gebouwde omgeving (met name wonen, maar ook kantoren en bedrijfsgebouwen), mobiliteit, energietransitie, leefbaarheid en circulaire economie zijn wel belangrijke onderwerpen. Het GDP bevat geen overall-verkenning van dergelijke onderwerpen - zijn ze wel of niet relevant voor Soest en zo ja op welke manier dan? - waardoor het niet altijd duidelijk is waarom een bepaald onderwerp van belang is, wat precies de opgave is en waarom het dus zaak is om er een bepaalde actie op te ondernemen of de samenwerking met burgers, bedrijven of buurgemeenten aan te gaan. Zo is er in het GDP in beperkte mate aandacht (en middelen) voor mobiliteit en verduurzaming van (private) bedrijfsgebouwen, terwijl daar wel duurzaamheidsopgaven liggen.

Aandacht voor leren en monitoren

Het *Duurzaamheidsplan 2010-2014* is geëvalueerd. In het *Duurzaamheidsplan 2016-2020* staat een terugkoppeling over de projecten die zijn uitgevoerd en wat de resultaten (output) van die projecten zijn. Echte leerpunten worden niet benoemd. De Adviescommissie Milieu en Ruimte geeft die wel in haar advies

(oktober 2015) voor het duurzaamheidsbeleid voor 2016-2020. Deze gaan over monitoring en evaluatie (ook procesmatig), leren van andere gemeenten/benchmarken, regierol, concretiseren van ambities en doelen, integratie met ander beleid en slimme financieringsconstructies. Dit advies is ambtelijk opgepakt en op verschillende manieren in het GDP 2016-2020 verwerkt. Uit de gesprekken blijkt dat met name op het punt van integrale aanpak/doorwerking andere beleidsterreinen nog knelpunten zijn, evenals bij het op 'outcome' monitoren van voortgang en dat het overlaten aan burgers en bedrijven niet altijd tot het beoogde resultaat leidt.

Gemeente kiest voor faciliterende en stimulerende rol

In het GDP is de gemeentelijke rolinvulling expliciet uitgewerkt (zie ook paragraaf 2.5). De gemeente kiest voor een faciliterende en stimulerende rol, niet of beperkt voor sturing en op bepaalde onderwerpen voor regie. De financiële mogelijkheden zijn beperkt, maar er zijn wel subsidieregelingen voor afkoppelen verhard oppervlak, groene daken, regentonnen en compostvaten en bewoners kunnen een duurzaamheidslening afsluiten via de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn). De rol van bewoners en ondernemers wordt als cruciaal gezien, omdat zij kennis hebben over hun specifieke omgeving en omdat het belang van initiatieven van onderaf toeneemt bij verduurzaming van de samenleving. De gemeente moet "samen optrekken met de partijen in de samenleving"⁶.

Is het GDP tot stand gekomen in samenspraak met interne en externe belanghebbenden?

Ja, het *Gemeentelijk Duurzaamheidsplan 2016 - 2020* is ontwikkeld in een interactief proces met bewoners, bedrijven, andere beleidsafdelingen en de gemeenteraad. Hierdoor sluit het aan bij ideeën en activiteiten van betrokkenen en kan het plan ook op breed draagvlak rekenen. Zie ook paragraaf 2.2.

Is er een beeld van mogelijke quick wins en van hoe het beleid het meest kostenefficiënt kan worden opgezet en uitgevoerd?

Dit beeld is er voor een deel, het is daarnaast weinig expliciet gemaakt.

Soest zet in op het activeren van maatschappelijke partners, maar veel

Soestenaren worden nog niet bereikt

Energie Actief Soest, het bedrijvenplatform en het energieloket spelen een belangrijke rol; met relatief weinig budget voor de gemeente wordt veel gedaan door een groep betrokken en enthousiaste personen. De indruk (het wordt niet

⁶ *Duurzaamheidsplan 2016-2020*, p. 16.

gemeten) is echter ook dat veel Soestenaren niet bereikt worden. Een meer gerichte doelgroepen-aanpak is hiervoor nodig. Met name gezinnen zijn een belangrijke groep die beter bereikt kan worden, geven verschillende geïnterviewden aan.

Bij de selectie van projecten ligt focus op quick wins

Bij het opstellen van GDP is gekeken naar hoe de gekozen projecten met de bestaande middelen kunnen worden gerealiseerd. Behalve de natuur- en milieueducatie op basisscholen gaat het vaak om bescheiden menscapaciteit en budgetten. De duurzaamheidsbeleidsmedewerkers hebben op dit moment gezamenlijk 1 fte terwijl er vele ambities, doelen, projecten en acties zijn gedefinieerd verdeeld over vijf thema's. Op dit moment wordt in de uitvoering daardoor vaak gekozen voor projecten waar draagvlak voor is en waar op korte termijn zichtbare resultaten gehaald kunnen worden. Deze focus op quick wins is begrijpelijk en betekent dat niet altijd wordt gekozen voor projecten waarmee - op langere termijn - de grootste stappen kunnen worden gezet richting de doelstellingen, zoals op de eerder genoemde thema's mobiliteit en particulier vastgoed.

Heeft de raad op een actieve en effectieve wijze invulling gegeven aan haar kaderstellende, agenderende en volksvertegenwoordigende rol?

De raad, en daarbinnen de verschillende fracties hebben op verschillende momenten inbreng geleverd voor het GDP, onder andere over verduurzaming gemeentelijk vastgoed, bedrijfsvoering, laadpalen, monitoring, concreet maken van doelen, analyse vooraf en communicatie. Het project Solar Runway is door een amendement van een raadsfractie bij het GDP gevoegd. Vanuit de medewerkers en de griffie is dit proces gevoed met notities, richtlijnen, een informatiebijeenkomst en het concept-duurzaamheidsplan.

4.2 Ambities en doelen

Zijn de doelen van het duurzaamheidsplan SMART geformuleerd?

Een deel van de doelstellingen is SMART geformuleerd. In het GDP maakt de gemeente onderscheid tussen ambities en doelen. Ambities zijn stippen op de horizon voor 2030 en hoeven daarom niet SMART⁷ te zijn. De doelen betreffen 2020 en zijn concreter, maar zijn ook niet altijd SMART. Een aantal doelen, zoals 10 procent energiebesparing bij bedrijven, 300 nul-op-de-meter-woningen en vermindering van de hoeveelheid restafval naar 135 kg per persoon is meetbaar

⁷ Specifiek-Meetbaar-Acceptabel-Realistisch-Tijdgebonden.

opgesteld. Veel doelen zijn kwalitatief geformuleerd zoals dat bedrijven bewuster om moeten gaan met afval en het bestaan van een lespakket. In het gemeentelijk duurzaamheidsplan is de stand van zaken op verschillende thema's in beeld gebracht. Op basis van de landelijke monitor *Energie Etalage* van de VNG, zijn onder andere het aandeel energieverbruik van verschillende sectoren, het aandeel duurzame energie opwekking en energieverbruik van woningen in beeld gebracht. Voor deze onderwerpen zijn jaarlijkse ontwikkeling (in indexcijfers) of het aandeel in percentages gegeven. Het startpunt is niet in absolute waarden te zien in de figuren en ook niet toegelicht in de begeleidende tekst. Dit maakt het lastig om concrete doelen te stellen en de voortgang te monitoren.

De thema's, ambities en doelen worden door de betrokkenen als logisch en werkbaar beschouwd. Ideeën voor het GDP zijn breed opgehaald en getoetst bij betrokken partijen, zowel intern als extern. Het duurzaamheidsplan is unaniem aangenomen en kan rekenen op draagvlak bij alle afdelingen binnen de gemeente.

Het duurzaamheidsbeleid heeft een duidelijk start- (2016) en eindpunt (2020, met doorkijk naar 2030). Dit betekent niet dat de inspanningen dan kunnen stoppen. Uit de gesprekken en ook uit berichtgeving in de media blijkt dat het duurzaamheidsplan van twee jaar geleden al wordt ingehaald door de actualiteit. Het gaat bijvoorbeeld om thema's als aardgasvrije wijken/woningen en de energietransitie/energielandschappen. Recent is een nieuwe coalitie aangetreden met nieuwe ambities en ideeën. Al met al een passend moment voor een inhoudelijke herijking.

Is het aantal gestelde doelen behapbaar?

Dat is lastig aan te geven. Soest heeft veel doelstellingen op diverse terreinen. De doelen zijn alleen haalbaar als de uitvoering mede door de andere beleidsterreinen en de externe partners wordt opgepakt. Met de huidige capaciteit en de beïnvloedingsmogelijkheden van het duurzaamheidsteam, de mogelijkheden van de externe partners en de capaciteit en andere prioriteiten bij collega-afdelingen kunnen niet alle doelstellingen worden gerealiseerd. Door meer focus aan te brengen en aandacht te vestigen op projecten waar (grotere) stappen te behalen zijn, kunnen werkelijk 'duurzame meters' gemaakt worden. Daarbij moet men zich realiseren dat de gemeente niet op alle gestelde doelen evenveel grip heeft. Bijvoorbeeld nul-op-de-meter woningen en energiebesparing bij bedrijven. Het is uiteindelijk aan bewoners, ondernemers, corporaties, ontwikkelaars, instellingen etc. zelf om daadwerkelijk maatregelen te treffen. Zie ook bijlage 3.

4.3 Vertaling naar strategie

Zijn de doelen logisch vertaald naar rollen (regie, handhaving, faciliteren, voorbeeldfunctie), instrumenten (communicatie, subsidie, proces, kennisdeling) en randvoorwaarden (mensen, middelen, kennis, samenwerking, cultuur, organisatorische inbedding)?

Dat is deels het geval, aan een aantal randvoorwaarden is niet voldaan.

Toelichting gehanteerde definities

Beleid maken start met een analyse van het vraagstuk ('totstandkoming van het beleid') en het bedenken wat je wilt bereiken ('ambities en doelen'). Van daaruit kan een **strategie** worden uitgewerkt. Dat is het totale pakket aan instrumenten waarmee de organisatie haar doelen wil bereiken en de randvoorwaarden die nodig zijn om dat te bereiken, ook in de tijd uitgezet. Een **instrument** is de tool, het gereedschap waarmee dat gebeurt: communicatie, wet- en regelgeving, financieel instrumentarium, kennis verspreiden, infrastructuur, proces. Elk instrument bestaat weer uit een aantal **maatregelen of acties**. Bijvoorbeeld:

Instrument	Maatregel/actie
Communicatie	Uitbrengen nieuwsbrief
	Educatie basisscholen
	Organiseren bijeenkomsten
Financieel Instrumentarium	Belastingvoordelen op zonnepanelen
	Subsidie op woningisolatie
Infrastructuur	Subsidie op weghalen verharding tuinen
	Realiseren laadpalen
	Aanleggen fietsinfrastructuur
Wettelijk/juridisch	Opstellen structuurvisie
	Aanpassen APV / Ruimtelijke verordening
	Handhaven milieuregels
	Afspraken met ontwikkelaars en corporaties over duurzaam bouwen
Kennis	Modelwoningen
Proces	Activeren bewoners, bedrijven, corporaties
	Regionale samenwerking

Randvoorwaarden betreffen datgene wat nodig is om het (goed) te kunnen doen: uiteraard geld en mensen, maar ook kennis/expertise, politiek/bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak, tijd en medewerking van andere collega's ('organisatorische inbedding').

'**Monitoring**' (zowel een instrument als een randvoorwaarde) loopt daar doorheen: dat is in feite nodig voor een verantwoorde beleidscyclus (of planning & controlcyclus).

Bron: Decisio

Rollen

De uitvoering van het duurzaamheidsplan doet de gemeente Soest met verschillende rollen. Naast sturen, reguleren en handhaven zijn de faciliterende rol en voorbeeldfunctie in toenemende mate van belang:

- Regie (sturen). De gemeente neemt op diverse terreinen de regie om activiteiten in gang te zetten. Zoals het organiseren van bijeenkomsten, het opzetten van een educatieprogramma voor basisscholen, opzetten bedrijvenalliantie, Energieloket, energiebesparing bij woningen (ook regionaal), realisatie laadpalen, afvalscheiding, verkenning energielandschappen en het verduurzamen van gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed.
- Regulering en handhaving. Dit wordt wel genoemd, maar wordt beperkt uitgewerkt in het GDP. De Adviescommissie Milieu en Ruimte stelt dat er strikter kan worden gehandhaafd.
- Faciliteren en stimuleren. Op dit punt wordt de inzet van de gemeentelijke organisatie geprezen (door wie wordt de gemeente geprezen?), ook uit het projectenoverzicht en de voortgangsrapportages blijkt dat veel energie wordt gestoken in de samenwerking en afstemming met bewoners, corporaties en bedrijfsleven om hen te stimuleren zaken op te pakken en daarbij te ondersteunen. De beperkte capaciteit werkt daarbij in de hand dat snel keuzes worden gemaakt voor initiatieven waarmee op kortere termijn resultaat kan worden geboekt.
- Voorbeeldfunctie. Dit heeft vooral betrekking op de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed en de vermindering van CO₂-uitstoot. Daarop zijn verschillende projecten uitgevoerd en doelstellingen geformuleerd. Of de gemeente met het uitvoeren van deze projecten daadwerkelijk een voorbeeldfunctie heeft voor bewoners en bedrijven is niet duidelijk.

Instrumenten

De instrumenten die de gemeente inzet bij de uitvoering van het duurzaamheidsplan verschillen per thema. Waarom voor een bepaald instrument wordt gekozen, wordt niet altijd gespecificeerd, maar instrumenten zijn voor een groot deel in lijn met de gekozen sturingsfilosofie van minder sturen en presteren en meer faciliteren en stimuleren. Daardoor komt er een groter accent te liggen op instrumenten als communicatie, educatie, proces en kennisdeling dan op sturen, financieren en handhaven.

Instrumenten die de gemeente Soest inzet:

- Communicatie. Zoals informeren via websites en nieuwsbrieven, organiseren bijeenkomsten, certificaten, opzetten energieloket (zie kader 3.1), natuur- en milieu-educatie op basisscholen e.d.

Kader 3.1. Energie Actief Soest

Energie Actief Soest bestaat momenteel uit 20 vrijwilligers die samenwerken aan de verduurzaming van Soest. Via het energieloket hebben 400 mensen antwoord gehad op hun vragen. Van mensen die energieadvies hebben aangevraagd doet de helft wat aan zijn woning. Dit kunnen ook relatief kleine aanpassingen zijn (isolatie/zonnepanelen). Soest is een voorbeeld voor andere gemeenten op het gebied van enthousiasme binnen de gemeentelijke organisatie en daarbuiten. Externe partijen krijgen vrijheid, worden gefaciliteerd en er wordt meegedacht om initiatieven te realiseren.

- Proces/regie/faciliteren/stimuleren. Zorgen dat burgers en bedrijven in actie komen en hen daarin ondersteunen. Samenwerking met andere gemeenten. Hoewel de gemeenten vaak anderen in stelling wil brengen, voert ze vaak wel zelf de regie om dit op gang te brengen en te houden.
- Kennis en bewustwording. Via de partnerorganisaties, door haar voorbeeldfunctie (verduurzaming eigen gebouwen, modelwoning) en door onderzoek ontwikkelt en verspreidt de gemeente kennis en werkt ze aan bewustwording bij burgers en bedrijven.
- Financieel: (informatievoorziening over) subsidieregelingen voor energiebesparing, groene daken, afkoppeling hard oppervlak, BTW-teruggave compostvaten en regentonnen).
- Wet- en regelgeving, handhaving, aanbesteding. Onder meer op het punt van energiebesparing bij bedrijven, afspraken bij nieuwbouwprojecten, duurzaam/biologisch inkopen.

Randvoorwaarden

Integraliteit, mensen en middelen

Kijkend naar de hoeveelheid ambities, thema's, subthema's en projecten komen we tot de conclusie dat een capaciteit van 1 fte (en per juni 2018 1,5 fte) niet afdoende is. Daarnaast liggen veel onderwerpen op andere beleidsgebieden, zoals verkeer, RO, natuur en realisatie. En is de inzet nodig van het maatschappelijk veld, de inwoners en de ondernemers. Bij de uitwerking van de projecten en de te behalen resultaten is dan ook ingezet op een gezamenlijke aanpak. De uitvoering van, en verantwoordelijkheid voor de projecten ligt zowel bij het duurzaamheids-team als bij andere afdelingen/teams binnen de gemeentelijke organisatie en bij externe partijen. In de uitvoering blijkt echter dat duurzaamheid bij andere beleidsterreinen niet altijd prioriteit heeft. Afdelingen als verkeer en vervoer en wonen hebben hun eigen doelstellingen en hebben daarvoor menskracht en middelen beschikbaar, er is vaak geen capaciteit om er nog dingen bij te doen.

Verder is voor bepaalde projecten geen of onvoldoende budget gereserveerd, of niet voor de gehele periode. Dit zorgt ervoor dat betrokken beleidsmedewerkers

regelmatig opnieuw budget moeten aanvragen voor uitvoering van projecten, hetgeen ten koste gaat van voortvarendheid en voortgang.

Burgers en bedrijven

De gemeente Soest zet sterk in op betrokkenheid van externe partijen, zoals Energie actief Soest, Bedrijvenplatform Duurzaamheid en het Energieloket. Vooral in de communicatie naar inwoners van Soest spelen deze partijen een belangrijke rol. Voorbeelden van activiteiten zijn filmavonden, een duurzaamheidscafé, bewoners huis-aan-huis informeren, lesdagen voor basisschool leerlingen en nieuwsartikelen over duurzaamheid. De opkomst bij deze activiteiten blijft vaak achter bij de verwachtingen. Een kleine groep koplopers is geïnteresseerd, de uitdaging is om een grotere en meer diverse groep Soestenaars te bereiken. Zo zijn er duurzaamheidsleningen en subsidies voor groene daken beschikbaar voor inwoners van Soest, maar uit de gesprekken blijkt dat inwoners hier vaak niet van op de hoogte zijn.

Regionale samenwerking

De gemeente Soest zoekt op een aantal terreinen de regionale samenwerking, zoals bij het *Afvalbeleidsplan 2014 - 2018* dat regionaal is opgesteld. Ook wordt met een aantal gemeenten samengewerkt aan Nul Op de Meter (NOM)-projecten. Het Waterplan is samen met de gemeente Baarn opgesteld.

Betrokkenen geven aan dat de regionale samenwerking beter kan en moet. Samenwerking moet in de eerste plaats gaan over het vinden van ruimtelijke oplossingen voor duurzame energieopwekking, zeker ook met oog op de opvatting van de huidige coalitie hieromtrent: “De belangen rond plaatsing van windmolens/-turbines gaan de gemeentegrenzen te boven. Daarom heeft een regionale benadering onze duidelijke voorkeur”⁸. In het kader van (de ontwikkeling van) energielandschappen is het daarom extra belangrijk om regionaal ambities en mogelijkheden af te stemmen. Daarnaast heeft het zin om regionaal samen te werken om kennis op te bouwen en te delen, ook om zo partij te zijn voor kennisinstellingen en om schaalvoordelen te behalen (bundeling van menskracht).

Gemeenten moeten in de komende periode een Regionale Energie Strategie (RES) maken, met daarin een warmteplan. De gemeente Soest gaat dat met de Eemlandgemeenten oppakken.

⁸ Coalitieakkoord Soest 2018-2022, *Duurzaam en Daadkrachtig*, P.6.

Kader 3.2. Best practices andere gemeenten

Gemeente Houten – Laadinfrastructuur voor elektrische auto's

De gemeente Houten stelt dat verkeer en vervoer de grootste bron van luchtvervuiling is. Zij zet voor verbetering van de luchtkwaliteit in op het stimuleren van elektrisch rijden en het gebruik van de fiets. Dit zijn de belangrijkste aandachtspunten in het duurzaamheidsbeleid van Houten. De gemeente heeft de beleidsregels voor elektrische laadpalen in openbare ruimte klaar en vijf laadpalen geplaatst. De overstap van fossiele brandstoffen naar elektrisch rijden kan veel bijdragen aan luchtkwaliteitsdoelstellingen. De gemeente heeft een concrete planmatige aanpak om het proces van de aanvraag van een laadpaal tot plaatsing te versnellen:

- Strategische keuze voor locaties van laadpalen alvast definiëren o.b.v. de plankaart openbare laadinfrastructuur.
- Locatiebepaling en een 'verzamelverkeersbesluit'.
- Wijkgerichte communicatieaanpak (ter visie leggen plankaart en bewoners informeren over elektrisch vervoer).
- Door vooraf geschikte locaties aan te wijzen en verkeersbesluiten te nemen, kan de laadpaal direct worden geplaatst.

Gemeente Zeist – Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

De gemeente Zeist spreekt in haar duurzaamheidsprogramma de ambitie uit om 100 gemeentebouwen te verduurzamen met hun meerjarenonderhoudsplannen. De raad heeft akkoord gegeven op een investeringsbedrag voor het verduurzamen van vastgoed zodat de doelstelling om in 2050 klimaatneutraal te zijn te kunnen behalen. Eerst zijn het gemeentelijk vastgoed en de beschikbare technieken en mogelijkheden per gebouw op een rij gezet. Doel is alle gebouwen uiteindelijk naar label A of B te krijgen (in 2015 nog 60% label E).

Gemeente De Ronde Venen – Energielandschappen

Bij de ambitie om een klimaatneutrale gemeente te zijn hoort het lokaal opwekken van duurzame energie. De gemeente De Ronde Venen heeft een transitieontwerp opgesteld waarin de beste technieken voor de gemeente zijn verkend. De gemeente loopt daarmee voor op de Regionale energie en klimaat strategie (REKS). In eerste instantie is in kaart gebracht wat de benodigde hoeveelheid energie in 2040 is en vervolgens is gekeken welke technieken goed passen, wat de elektriciteitsmix wordt en in welk tempo stappen worden gezet. Daarnaast is er aandacht voor maatschappelijk draagvlak en innovaties.

Is de strategie gebaseerd op een afweging tussen kosten (menskracht, middelen) en te verwachten resultaten?

Ja, er is een afweging gemaakt tussen ambities/doelen en beschikbare middelen. Het grootste deel van de benodigde menskracht en middelen moest worden gevonden binnen bestaande budgetten/formatie. De omvang van mensen en middelen is beperkt, mede daarom wordt ook naar burgers, bedrijven en instanties als woningcorporaties gekeken om zaken op te pakken.

5. Doelbereik en uitvoering

Dit hoofdstuk behandelt het doelbereik en de uitvoering van het beleid.

Onderwerpen zijn of de gemeente op koers ligt om de gestelde doelen te halen, de monitoring en de informatievoorziening naar de gemeenteraad.

5.1 Doelbereik

Ligt de gemeente Soest op koers om de doelen te bereiken op de verschillende thema's?

Dit is in algemene zin niet te zeggen. Deels ligt de gemeente wel en deels ligt de gemeente niet op koers om doelen te bereiken, voor een deel is dat onbekend.

Uit de gesprekken en documentatie spreekt een hoge ambitie bij zowel de gemeente als bij de extern betrokken organisaties. De medewerkers en hun deskundigheid en inspanningen worden geprezen. Ook is de gemeente erin geslaagd om een groep bewoners en ondernemers te enthousiasmeren en te activeren. Daarnaast kunnen de nodige resultaten worden gerapporteerd op het gebied van educatie, afval, verkenning energielandschappen, benaderen en informeren van inwoners en verduurzamen van het gemeentevastgoed. De capaciteit is beperkt om alles op te pakken met de tijd en inzet die nodig is. Er blijven daardoor ook voornemens liggen. Aan de andere kant zijn alleen projecten opgenomen als een doelstelling niet binnen het reguliere beleid van een ander beleidsterrein valt. Dit beleid van andere vakgebieden is niet in het GDP opgenomen.

Hiernavolgend lopen we de verschillende thema's waaronder ambities, doelstellingen en projecten zijn geformuleerd langs op voortgang en doelbereik.

1. Communicatie en educatie

Onder dit thema zijn twee projecten voor de periode 2016-2020 gedefinieerd. Deze zijn door de gemeente opgestart. Het project om een jaarprogramma voor Natuur- en Milieueducatie (NME) in Soest samen te stellen is uitgevoerd door Balans in 2015 en 2016. Vanaf 2017 is de NME-taak uitbesteed aan de Stichting Balans. Het Duurzaam Goed Bezig project is door de gemeente zelf uitgevoerd, inmiddels zijn certificaten uitgedeeld aan 39 bedrijven en 33 initiatieven. Niet bekend is of dat veel of weinig is en of daarmee het doel van dit project is behaald.

Voor 2020 zijn doelstellingen geformuleerd. Zo moet ten minste 75 procent van alle inwoners op de hoogte zijn van minimaal een duurzaam project en wil de gemeente Soest dat ten minste 10 procent van alle inwoners actief participeert via het programma Duurzaam Goed Bezig. Deze doelstellingen worden niet tussentijds gemeten, waarmee de exacte stand van zaken niet bekend is. De doelstellingen dat alle 20 basisscholen deelnemen aan Natuur- en milieueducatie en dat er een basispakket op dit vlak bestaat, zijn bereikt.

Aan het eind van elk GDP wordt een enquête onder inwoners gehouden om bewustzijn omtrent duurzaamheid te onderzoeken. Als dit tweejaarlijks gebeurt kan indien nodig tijdens de rit worden bijgestuurd. Het inwonerpanel van de gemeente Soest zou hiervoor gebruikt kunnen worden.

2. Werken

Onder het thema Werken wordt in het kader van het Bedrijven Platform Duurzaamheid lunchbijeenkomsten gehouden en kennis van bedrijven gedeeld via een nieuwsbrief en via verhalen van ondernemers.

Voor dit thema is één SMART-doelstelling opgesteld, namelijk een gemiddelde energiebesparing van 10 procent bij bedrijven. Het is niet bekend wat de stand van zaken is bij het bereiken van deze doelstelling. Aan de overige drie doelstellingen wordt gewerkt door het Bedrijvenplatform Duurzaamheid in samenwerking met de gemeente. De energiebesparingswedstrijd is vervallen omdat er te weinig animo was onder de bedrijven. De Bedrijvenalliantie – een samenwerkingsverband van (aannemers- en bouw-) bedrijven die inwoners ondersteunen bij het energiezuinig maken van hun woning - is een uitvloeisel van het Bedrijvenplatform.

3. Wonen

Onder het thema Wonen vallen meerdere projecten die allen in uitvoering zijn. Het gaat om de projecten 'bedrijvenalliantie energiezuinig Soest', de campagne 'energie besparen is verleidelijk', 'energiebesparing bij huurwoningen' en het Energieloket. Dit loket is ingesteld en daar maken inwoners inmiddels gebruik van: 153 mensen in 2017 en 135 mensen in 2016. Bijgehouden wordt hierbij wat mensen daadwerkelijk aan energiemaatregelen treffen na contact met Energieloket.

In principe is vanuit de projecten de koppeling te leggen met de mate van doelbereik op verschillende doelstellingen, zoals dat 50 procent van de huurders en 50 procent van de particuliere kopers op de hoogte moet zijn van de mogelijkheden op het gebied van energiebesparing. De doelen van de gemeente op het gebied van

GPR-score⁹ (een score van minimaal 7 bij nieuwbouw) en het meewegen van duurzaamheidsaspecten in het omgevingsplan liggen op schema.

Bij de nul-op-de-meter (NOM)-woningen is gebleken dat dit voor particuliere woningen een lastig vraagstuk is. Bij de huurwoningen heeft Portaal 150 nul-op-de-meterwoningen gerealiseerd. De doelstelling van 300 NOM-woningen wordt mogelijk nog gehaald.

4. Leefomgeving

Luchtkwaliteit

De doelstellingen en ambities van de gemeente op het gebied van luchtkwaliteit zijn geen project geworden in het gemeentelijk duurzaamheidsplan. De verantwoordelijkheid hierbij ligt niet primair bij de gemeente zelf, maar bij de markt en bij landelijk beleid. Wel heeft de gemeente een fietsactieplan opgesteld, is onderzoek gedaan naar een smart grid voor elektrisch rijden en wordt er gewerkt aan het realiseren van laadpalen. Het smart grid-plan bleek niet haalbaar, aan realisatie van laadpalen wordt gewerkt (er zijn er inmiddels vijf geplaatst).

Natuur en landschap (en water)

In dit subthema worden door andere beleidsvelden projecten uitgevoerd zoals het gemeentelijk water- en rioleringsplan Soest-Baarn 2018-2022 en een nieuw natuur- en landschapsontwikkelingsbeleid. In het kader van het waterbeleid wordt aan verscheidene duurzaamheidsinitiatieven gewerkt: afkoppeling regenwater van het riool, 'rioolthermie', scheiding rioolwater. Er zijn contacten tussen het duurzaamheidsteam en de mensen van water, van beide kanten is er de wens om dit te intensiveren. Onbekend is wat de status is van de projecten landschapsontwikkeling en 'samenwerken in het groen'.

Afval

Het project in dit subthema is gerealiseerd. Het betreft de uitvoering van het regionaal afvalbeleidsplan. Op dit moment is de afvalscheiding 66 procent. Soest doet jaarlijks mee aan de benchmark gemeentelijke afvalscheiding en wordt dan afgezet tegen vergelijkbare gemeenten wat betreft hoogbouw. Daarnaast wordt aangegeven dat de maatregelen waarmee de gemeenteraad heeft ingestemd in 2018 allemaal zijn gerealiseerd.

Van twee doelstellingen is bekend wat de stand van zaken is:

⁹ GPR ('Gemeentelijke Praktijk Richtlijn') geeft de duurzaamheid van gebouwen een rapportcijfer (schaal van 1 tot 10) aan de hand van de thema's energie, milieu, gezondheid, gebruikskwaliteit en toekomstwaarde.

- De hoeveelheid restafval per inwoner per jaar is op dit moment (in 2017) 179 kilogram. Het doel voor 2020 is om dit terug te dringen naar 135 kilogram.
- Doelstelling voor 2020 is om 75 procent van het afval te scheiden, op dit moment (2017) gaat het om 68 procent. In 2016 ging het om 65 procent.

Energielandschappen

De gemeente Soest heeft de ambitie om in 2030 minimaal 20 procent van haar energiebehoefte duurzaam op te wekken op de eigen gemeentegrond. Om de mogelijkheden daartoe te verkennen is in samenwerking met de Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) een onderzoek uitgevoerd naar de energielandschappen. Daarin is onderzocht welke hernieuwbare energiebronnen mogelijk toepasbaar zijn in Soest. Het onderzoek schetst op basis van de factoren techniek, financieel, ruimtelijke impact en draagvlak de potentie en haalbaarheid van het toepassen van verschillende duurzame energiebronnen. Het onderzoek geeft eveneens inzicht in specifieke locaties waar bepaalde nieuwe energieopwekking gerealiseerd kan worden. Daarmee is een van de doelstellingen onder dit thema bereikt. Het Energielandschappenvraagstuk wordt onderdeel van de omgevingsvisie die momenteel in voorbereiding is.

Doelstellingen in het duurzaamheidsplan zijn: ten minste 1 grootschalig project (zon, wind, bio) van minimaal 0,5 MW realiseren en ten minste 10 grootschalige projecten (zon, wind, bio) van minimaal 0,5 MW in gang zetten vòòr 2020. Dergelijke projecten lijken ook noodzakelijk om de gestelde ambitie te halen om minimaal 20 procent van de energiebehoefte duurzaam op te wekken op de eigen gemeentegrond in 2030. Op dit moment wekt de gemeente Soest 3,5 procent duurzaam op, zo blijkt uit het onderzoek naar de Energielandschappen in Soest. Daarbij tekenen de onderzoekers direct aan dat het voor een deel gaat om duurzame energie die niet binnen de eigen gemeentegrenzen is opgewekt. Het gaat bijvoorbeeld om de energie van houtkachels (57 procent van de duurzame opwekking) en biobrandstoffen (30 procent van de duurzame opwekking) die deels buiten de eigen gemeentegrenzen wordt opgewekt.

Het rapport over de Energielandschappen is gepubliceerd in 2017 en beschrijft cijfers uit 2013 en 2014, afkomstig van de Klimaatmonitor. Volgens deze gegevens moet Soest in de periode 2015-2030 dus nog 16,5 procent van haar energie extra duurzaam op gaan wekken. Dat houdt een opgave van ongeveer 500 terajoule (TJ)

extra duurzame opwekking in¹⁰. In onderstaand kader zijn daartoe enkele mogelijkheden geschetst.

Opwekkingsmogelijkheden duurzame elektriciteit

De ambitie van de gemeente Soest is om op eigen grond tot 2030 nog minimaal 16,5 procent van haar energie extra duurzaam op te wekken. Dat houdt een opgave in van minimaal 500 terajoule duurzame energie. In dit kader hebben wij verschillende mogelijkheden om duurzame elektriciteit op te wekken uiteengezet¹¹:

- **Windenergie:** voor het opwekken van 500 TJ zijn 15 tot 20 windturbines nodig met een capaciteit van 3 megawatt (MW).
- **Zonneweides:** voor het opwekken van 500 TJ is 150 tot 250 hectare grond nodig waarop zonneweides aangelegd kunnen worden.
- **Zonnepanelen op daken:** voor het opwekken van 500 TJ zijn 50.000 woningen nodig.
- **Biomassateelt:** voor het opwekken van 500 TJ is ongeveer 2.400 hectare grond nodig voor biomassateelt.
- **Geothermie:** de mogelijkheden van deze bron (zeker ook binnen de gemeentegrenzen van Soest) zijn echter nog niet inzichtelijk.
- **Besparing** van energie kan ervoor zorgen dat een deel van totale energievraag afneemt, waardoor ook minder duurzame energie nodig is. Prognoses op dit vlak verschillen, zo schetst POSAD (2018) dat in 2050 25% minder energie nodig is en geeft het SER-akkoord een besparing van 1,5% per jaar als huidige referentie.

Het onderzoek naar Energielandschappen geeft een reflectie op de verschillende mogelijkheden. Zo wordt gesteld dat de potentie van zonne-energie op daken in Soest maximaal 232 TJ is, dat maximaal 100 hectare grond geschikt is voor zonneweides en dat in potentie maximaal 15 windmolens (gelet op afstand tot woningen en enkele ruimtelijke en natuurlijke aspecten) geplaatst kunnen worden. Met de maximale potentie van deze bronnen en een mix in het gebruik/plaatsen daarvan kan de gemeente Soest haar ambitie voor 2030 halen.

Het huidige coalitieakkoord van de gemeente Soest zet echter voornamelijk in op geothermie en de Solar Runway. Grootschalige plaatsing van windturbines en zonneweides worden door de coalitie uitgesloten. Met deze uitsluiting is het de vraag of de doelstellingen voor 2030 gehaald gaan worden (van geothermie is nog relatief weinig bekend en de Solar Runway zal niet volledig kunnen voorzien in de vraag naar energie).

¹⁰ Hierbij geldt dus de kanttekening dat het om cijfers over duurzame opwekking uit 2014 gaat. In de tussentijd is het aandeel duurzame energieopwekking in de gemeente mogelijk toegenomen.

¹¹ Onder meer op basis van de studie *Ruimtelijke verkenning Energie en Klimaat* van POSAD (2018).

5. Gemeentelijke organisatie

De ambitie van de gemeente Soest is om in 2030 een herkenbare en inspirerende gemeentelijke voorbeeldfunctie te hebben. Daartoe moeten alle nieuwe ontwikkelingen volledig energie- en klimaatneutraal worden uitgevoerd. In dit thema zijn drie projecten voor de periode 2016-2020 gedefinieerd:

- Verduurzamen gemeentelijke en maatschappelijke gebouwen. Inmiddels zijn bij 6 gebouwen duurzaamheidsmaatregelen integraal meegenomen tijdens de renovatie. 4 gebouwen hebben (binnenkort) zonnepanelen hebben en 5 gebouwen worden op korte termijn verduurzaamd. In totaal zijn daarmee bij 15 gebouwen (van de 50 exclusief scholen) duurzaamheidsmaatregelen getroffen. Aan verduurzaming van de scholen en de sportaccommodaties wordt gewerkt. Daar is nog veel te winnen, maar dat is complexer omdat dat in samenwerking met de schoolbesturen en de verenigingen moet worden opgepakt.

Bij verduurzaming schoolgebouwen en sportaccommodaties wordt voor de businesscase als terugverdientijd de technische afschrijvingstermijn genomen. Dit is te kort om de businesscase sluitend te maken, waardoor bepaalde maatregelen (plaatsing zonnepanelen e.d.) niet worden getroffen, waardoor minder vooruitgang wordt geboekt dan mogelijk is.

- Gemeente Soest is CO₂-neutraal. Op dit vlak zijn in 2016 stappen gezet door 383 ton CO₂-uitstoot te verminderen. De overige uitstoot wordt gecompenseerd.
- LED-verlichting gebruiken in openbare ruimte. Op dit moment zijn 37 LED-armaturen geplaatst. In 2018 zal een start gemaakt worden met een vervangingstraject van openbare verlichting.

Van twee doelstellingen is de voortgang wegens capaciteitsgebrek niet gerapporteerd in de voortgangsrapportage: inkoop is waar mogelijk lokaal en afval wordt zoveel mogelijk gescheiden ingezameld en verwerkt. Hierbij zij opgemerkt dat een deel van de doelstellingen op dit vlak is verwerkt in het inkoopbeleid. Ook heeft de gemeente een intern milieuzorgplan. Vanuit het ambtelijke duurzaamheidsteam wordt aangegeven dat de gemeente het uitdragen van de voorbeeldfunctie op deze punten beter kan doen. Van de overige doelstellingen wordt de voortgang gerapporteerd.

Samenvatting

Op basis van bovenstaande projectinformatie per thema kunnen we constateren dat op alle thema's inzet is gepleegd en dat resultaten zijn geboekt. Dat geldt in het bijzonder voor de natuur- en milieueducatie programma's, deze zijn allen gerealiseerd. Daarnaast zijn 15 gemeentegebouwen verduurzaamd, is kennis vergaard rond het energielandschappenvraagstuk, worden stappen gezet op

afvalgebied en lopen in het kader van het waterplan diverse duurzaamheidsinitiatieven. Een deel van de voornemens staat op dit moment echter in de ijskast of laten nog geen concrete resultaten zien. Het gaat deels ook om vraagstukken die op andere beleidsterreinen liggen, zoals mobiliteit, luchtkwaliteit en landschap. Of die lastiger zijn zoals het verduurzamen en aardgasvrij maken van de particuliere woningvoorraad, het realiseren van grootschalige duurzame energieopwekking, circulaire economie en verduurzaming van bedrijfsgebouwen en niet-gemeentelijk maatschappelijk vastgoed. Op deze terreinen liggen nog serieuze opgaven, die voor een individuele gemeente een aanzienlijke uitdaging vormen. Soest heeft op deze vlakken echter wel concrete doelstellingen en ambities, maar laat nog enigszins beperkte resultaten zien. Overwogen zou kunnen worden of op deze thema's regionale samenwerking en sterkere sturing via (landelijke) wet- en regelgeving, handhaving en financiële prikkels meer voor de hand liggen.

5.2 Monitoring en informeren raad

Toetsingscriterium: Effecten en doelbereik (outcome) worden gemonitord

Beperkt. Op een aantal punten wordt de outcome gemeten: afvalscheiding, vermindering restafval, energieverbruik gemeentegebouwen en CO₂-uitstoot door de gemeente. De voortgang wordt in het algemeen bijgehouden en gerapporteerd in termen van 'output': aantal bijeenkomsten, scans, nieuwsbrieven e.d.

Ten aanzien van de doeltreffendheidsvraag zorgt het grotendeels ontbreken van monitoring op 'outcome' ervoor dat geen goed beeld kan worden verkregen van de effectiviteit van de verschillende instrumenten. Het is duidelijk dat basisscholen meedoen, dat er bijeenkomsten zijn, dat er certificaten worden uitgereikt. Maar niet wat het daadwerkelijke resultaat is in termen van bewustwording rondom duurzaamheid en uiteindelijk wat het effect is op opwekking duurzame energie, verbetering luchtkwaliteit en vermindering CO₂-uitstoot.

Toetsingscriterium: De raad wordt adequaat, tijdig en voldoende geïnformeerd

Ja. Op verschillende manieren (duurzaamheidscafés, voortgangsrapportages, individuele projecten) wordt de raad over de voortgang geïnformeerd (zie ook paragraaf 2.2). De raadsleden ontvangen tevens elk kwartaal een nieuwsbrief van de wethouder met de laatste ontwikkelingen.

6. Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

1. Op welke wijze heeft de gemeente Soest duurzaamheid gedefinieerd en geoperationaliseerd?

Duurzaamheid is in het *Duurzaamheidsplan 2016-2020* voornamelijk uitgewerkt voor de P van Planet. People en Profit komen beperkt of indirect aan bod. Met de thema's werken, wonen, leefomgeving en gemeentelijke organisatie is voortgegaan op de weg die in de periode daarvoor is ingeslagen. Operationalisering van de doelen is deels gebeurd. De instrumenten en projecten komen logisch over, haken aan op actuele thema's en worden ook door andere gemeenten toegepast.

2. Is aan de randvoorwaarden voor een doeltreffend en doelmatig duurzaamheidsbeleid voldaan?

De mensen, hun inzet en deskundigheid worden geprezen, evenals de wijze waarop men anderen ondersteunt en weet te enthousiasmeren en te activeren. Ook is het plan in nauwe samenspraak met de stakeholders ontwikkeld, zodat het breed bekend is en wordt gedragen. Het ontbreekt aan voldoende mensen, middelen en sturingsmogelijkheden om alle projecten en activiteiten (zelf) uit te voeren. Daarnaast pakken andere beleidsafdelingen de duurzaamheidsthema's in verschillende mate op, waarbij beperkte capaciteit en prioriteit de voortgang in een aantal gevallen belemmeren of ervoor zorgen dat voornemens niet van de grond komen. Externe partners (veel vrijwilligers en ondernemers die 'het erbij doen') pakken hun rol in het algemeen met verve op, maar ook zij hebben niet altijd de tijd, middelen en invloed om iedereen te bereiken en in actie te laten komen. Op het gebied van regionale samenwerking is winst te boeken om tot effectievere en efficiëntere beleidsuitvoering te komen.

3. Hoe zijn de verschillende doelstellingen vertaald naar voorgenomen maatregelen en acties?

Er zijn vijf thema's, waarvoor ambities en doelen zijn gesteld, waarbij vervolgens weer projecten zijn geformuleerd. De vertaling van ambities naar visie en analyse, en vervolgens naar instrumenten en maatregelen is veelal impliciet gemaakt. Buitenstaanders zullen zoeken naar de argumenten voor bepaalde keuzes, maar degenen die er mee moeten werken ervaren de thema's en projecten in het algemeen als logisch, mede omdat ze zelf hebben ingebracht en omdat ermee wordt voortgebouwd op lopende projecten en samenwerkingsverbanden. Een systematische verkenning van welke instrumenten en maatregelen in de situatie

van Soest het meest bijdragen aan de langetermijnambities en kortetermijndoelen van de gemeente is niet gedaan.

4. Op basis van welke criteria wordt de inzet van instrumenten en maatregelen bepaald? (Mogelijke criteria zijn potentiële duurzaamheidswinst, beïnvloedingsmogelijkheden door de gemeente en voorkeuren vanuit de gemeenteraad.)

De keuze van instrumenten en maatregelen varieert per thema. De meeste onderwerpen komen voort uit landelijke thema's en beleid, zoals duurzame energie, verduurzaming eigen vastgoed en woningen, afvalscheiding, waterbeheer, elektrisch vervoer. De gedachte dat partijen in de samenleving aan zet zijn, speelt daarnaast een voorname rol in de instrumentenmix en rolinvulling. Ook zijn keuzes ingegeven door de beschikbare capaciteit en middelen, lopend beleid en bestaande initiatieven. Verder spelen pragmatische factoren een rol. Tijd en middelen zijn schaars dus wordt gekeken waar met beperkte inzet (zichtbaar) resultaat is te boeken. Er is voor gekozen om gezien de beperkte middelen en beïnvloedingsmogelijkheden vooral burgers en bedrijven aan zet te laten zijn en hen hierin te faciliteren en te stimuleren. Hiermee worden niet op alle fronten 'de meters gemaakt' die zijn beoogd omdat ook zij niet over de benodigde tijd en middelen daarvoor beschikken. Deze aanpak betekent ook dat de gemeente het deels in eigen handen heeft. Wat betreft potentiële duurzaamheidswinst is mobiliteit bijvoorbeeld een thema waar meer kan worden bereikt, en ligt de opgave voor om op grotere schaal over te gaan tot opwekking van duurzame energie, hetgeen geen eenvoudige keuzes vergt.

5. Welke maatregelen/acties zijn daadwerkelijk ingezet? Zijn de ingezette maatregelen degenen met het meeste effect als het gaat om het bereiken van de doelstellingen?

Op alle thema's is inzet gepleegd en zijn resultaten geboekt. De programma's voor natuur- en milieueducatie zijn gerealiseerd, 15 gemeentegebouwen zijn verduurzaamd, er is kennis vergaard rond het energielandschappenvraagstuk, er worden stappen gezet op afvalgebied, in het kader van het waterplan lopen diverse duurzaamheidsinitiatieven - om er een aantal te noemen. Op bepaalde punten zou een grotere inzet voor de hand liggen omdat die een serieuze impact hebben op energieverbruik en luchtkwaliteit, zoals verkeer en vervoer en de particuliere gebouwde omgeving. Nu gaat een groot deel van de mensen en middelen naar communicatie en educatie, waarvan de effecten op langere termijn spelen en ook niet worden gemonitord.

Een deel van de voornemens staat in de ijskast of laten nog geen concrete resultaten zien. Dit zijn vraagstukken die deels op andere beleidsterreinen liggen, zoals mobiliteit, luchtkwaliteit, landschap. Of die lastiger zijn zoals

verduurzaming/aardgasvrij maken van de particuliere woningvoorraad, realiseren van grootschalige duurzame energieopwekking, circulaire economie en verduurzaming van bedrijfsgebouwen en niet-gemeentelijk maatschappelijk vastgoed. Op deze terreinen liggen serieuze opgaven, die voor een individuele gemeente een aanzienlijke uitdaging vormen. Daar liggen regionale samenwerking en sterkere sturing via (landelijke) wet- en regelgeving, handhaving en financiële prikkels meer voor de hand.

De beantwoording van de effectiviteitsvraag is lastig doordat de outcome van een groot deel van de inspanningen niet is gemeten. Bij het thema afval is die wel in beeld: daar blijken vorderingen te worden gemaakt. Ook zijn er positieve resultaten te melden van het Energieloket en is de gemeentelijke organisatie CO₂-neutraal.

6. Hoe ontwikkelt duurzaamheid in de gemeente Soest zich (op basis van bestaande benchmarks en onderzoeken), in relatie tot de gestelde doelen?

Uit verschillende indicatoren blijkt dat duurzaamheid zich in de gemeente Soest positief ontwikkelt. Zo neemt het aandeel hernieuwbare energie gestaag toe en worden ook op sociaal en economisch gebied stappen gezet. Uit gemeentelijke monitors (GDI en Telos) komt naar voren dat Soest het op het gebied van duurzaamheid zeer gemiddeld doet ten opzichte van andere gemeenten (niet beter, maar ook niet slechter). De positie ten opzichte van andere gemeenten is in de laatste jaren volgens de monitor van Telos wel verslechterd.

6.2 Aanbevelingen

Voor aanscherping van de koers

- Kijk bij de rolinvulling scherp naar wat er bereikt moet worden. Als er een hoge urgentie of sterke wens is om écht 'meters te maken', ligt een *sterkere regierol* voor de hand. Houdt oog voor alle doelgroepen, zorg er met name voor dat ook gezinnen worden betrokken.
- Maak werk van *regionale samenwerking*, om kennis te delen en te vergaren, krachten te bundelen en om grootschaliger kwesties op te lossen rond duurzame energieopwekking.
- Het *verkeer* (fossiele brandstoffen, CO₂-uitstoot, luchtkwaliteit) en *particuliere woningen, bestaande kantoren en bedrijfsgebouwen* (energieverbruik) zijn voorname duurzaamheidsthema's, waarop in beperkte mate inzet wordt gepleegd. Ook *circulaire economie* is een onderwerp dat wel wordt genoemd, maar dat in de concrete uitvoering beperkt terug komt. *Klimaat en energietransitie* (hangen samen met elkaar en met bovenstaande

onderwerpen) zijn al enige tijd en blijven ook de komende jaren leidende thema's. Laat dit ook in het duurzaamheidsbeleid tot uitdrukking komen.

- Bereken de meerkosten van het hanteren van een **langere termijn voor de terugverdientijd** van duurzaamheidsmaatregelen voor schoolgebouwen en sportaccommodaties en zet deze af tegen de duurzaamheidswinst als dit wordt gedaan. Het is vervolgens aan de politiek om een besluit te nemen over deze afweging.

De gemeente Soest is bezig met een nieuw duurzaamheidsplan. Daarvoor de volgende aanbevelingen:

- Maak een *analyse van het duurzaamheidsvraagstuk*, specifiek voor de *Soester situatie*. Kijk hierbij naar klimaat, energietransitie (terugdringing energieverbruik, opwekking duurzame energie, zuiniger omgaan met fossiele brandstoffen), circulaire economie en leefomgeving. Beantwoord daarbij de vragen welke *ambitie* de gemeente heeft op die terreinen, welke *opgaven* er liggen en welke *rol* de gemeente kan en wil spelen (inclusief wat doe je zelf wat doe je met anderen) en welke *instrumenten* daarbij horen. Maak vervolgens een vertaling naar *concrete doelen en maatregelen*.
- Er wordt nu gewerkt aan een omgevingsplan voor de gemeente, in welk kader (meer) integraal naar vraagstukken worden gekeken. Het is logisch en raadzaam om duurzaamheid hierin integraal te benaderen en vervolgens uit te werken in een *gemeentebreed beleidsprogramma*.
- Doe dit op *programmatische en integrale wijze* en zorg dat er voldoende capaciteit, middelen en prioriteit is bij de andere beleidsvelden. Werk met interdisciplinaire teams. Zorg dat ook meer complexe vraagstukken kunnen worden opgepakt die een langere adem en meer tijd en energie vragen, maar waar ook grotere stappen kunnen worden gezet. Zorg voor focus en breng fasering aan.
- Vertaal de strategie naar prioriteiten en middelen. Stel een *begroting* op waarbij per maatregel duidelijk is wat het belang is om er iets aan te doen, wat de maatregel beoogt bij te dragen aan de verduurzaming en wat het kost. Laat de *gemeenteraad* daar een besluit over nemen. Zorg voor voldoende mandaat voor behoud van voortgang in het programma.
- Realiseer dat hoge ambities alleen kunnen worden bereikt als er *voldoende FTE en (financiële) middelen* zijn om de projecten op te zetten en uit te voeren.
- Bepaal per thema/project of een nulmeting zinvol en haalbaar is en ga waar dat mogelijk is *monitoren op outcome* om te kunnen bepalen of Soest daadwerkelijk een duurzamere gemeente aan het worden is.

Bijlage 1. Geïnterviewden

▪ Toenmalig portefeuillehouder	Gemeente Soest
▪ Beleidsadviseur sport en betrokken bij het (verder) verduurzamen van de sportaccommodaties	Gemeente Soest Gemeente Soest
▪ Beleidsadviseur water en riolering. Actief met verschillende duurzaamheidsthema's	Gemeente Soest
▪ Teamleider ruimte	Gemeente Soest
▪ Beleidsmedewerker afval	Gemeente Soest
▪ Beleidsadviseur wonen	Gemeente Soest
▪ Beleidsmedewerker duurzaamheid, o.m. energielandschappen	Gemeente Soest
▪ Technisch adviseur en projectleider voor de uitvoering het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed	Gemeente Soest
▪ Beleidsmedewerker duurzaamheid, diverse onderwerpen	Gemeente Soest
▪ Beleidsmedewerker verkeer en vervoer	Gemeente Soest
▪ Twee leden	Adviescommissie milieu en ruimte
▪ Vertegenwoordiger	Natuur en Milieufederatie
▪ Vertegenwoordiger	Stichting Soest Duurzaam
▪ Twee vertegenwoordigers	Portaal
▪ Twee vertegenwoordigers	Energie Actief Soest

Bijlage 2. Geraadpleegde documenten

- Adviescommissie Ruimte en Milieu, Adviezen over *Duurzaamheidsplan 2016-2020*, *Eindrapportage 2013 Duurzaamheidsprojecten* en het onderzoeksrapport *Energielandschappen*
- Gemeente Soest (mei 2018), *Duurzaam en daadkrachtig, coalitieakkoord 2018-2022*
- Gemeente Soest (januari 2018), *Adviesnota Verduurzamen 5 gemeentelijke gebouwen*
- Square wise in opdracht van Gemeente Ronde Venen (januari 2018). *Transitieontwerp elektriciteit*
- Gemeente Soest (december 2017), *Soestainability - 4e kwartaal 2017*
- Gemeente Houten (november 2017), *Beleidsplan openbare laadinfrastructuur 2018-2020*
- Gemeente Soest (juni 2017), *Raadsnota Energielandschappen Soest*
- PBL en Hamelink consulting (2017), *Beleidsruimte energietransitie gebouwde omgeving van gemeenten*
- Gemeente Soest (april 2017), *Voortgangsrapportage GDP 2017*
- NMU iov Gemeente Soest (april 2017), *Energielandschappen in Soest - Onderzoek naar de potentie van Energielandschappen in Soest*
- Gemeente Soest (april 2017), *Raadsnota Zonnepanelen (PV) op gemeentehuis*
- Gemeente Soest (april 2017), *Raadsnota Zonnepanelen (pv) op het dak van het zwem- en sportcomplex Sportboulevard De Engh*
- Gemeente Soest (februari 2017), *Voortgangsrapportage GDP 2016*
- Bedrijvenplatform duurzaamheid (2016), *Input gemeentelijk duurzaamheidsplan*
- Gemeente Soest (oktober 2016), *Startnotitie "Energielandschap Soest"*
- Gemeente Soest (4 februari 2016), *Notulen besluitvormende raadsvergadering GDP*
- Gemeente Soest (4 februari 2016), *Raadsnota GDP*
- Gemeente Soest (28 januari 2016), *Notulen opiniërende raadsvergadering GDP*
- *Overmorgen in opdracht van gemeente Ronde Venen (2016). Spoorboekje naar een Klimaatneutrale gemeente in 2040*
- Gemeente Zeist (2015), *Raadsvoorstel, project verduurzaming gemeentelijk vastgoed*
- Gemeente Soest (2015), *Amendement voor Duurzaamheidsplan 2016-2020*
- Gemeente Soest (2015), *Duurzame meters maken in Soest - Gemeentelijk duurzaamheidsplan 2016-2020*

- Energie Actief Soest (2015), *Input gemeentelijk duurzaamheidsplan*
- Gemeente Soest (2015), *Projectbladen bij Duurzaamheidsplan 2016-2020*
- Gemeente Soest (23 april 2015), *Raadsverslag Kaderstelling duurzaamheidsplan*
- Gemeente Soest (9 april 2015), *Nota griffie aan de raad over vervolgproces Gemeentelijk Duurzaamheidsplan*
- Gemeente Soest (19 maart 2015), *Kaderstellende raadsnotitie Duurzaamheidsplan*
- Gemeente Soest (19 maart 2015), *Verslag Raadpleging Duurzaamheidsplan Gemeente Soest*
- Gemeente Soest (2014), *Adviesnota B&W en Raadsnota Regionaal afvalbeleidsplan*
- Gemeente Soest (2014), *Samen voor een vitale gemeente Soest, coalitieakkoord 2014-2018*
- Gemeente Soest (2010), *Duurzaamheidsplan 2010-2014 - Doe maar duurzaam.*
- Gemeenten Baarn en Soest (oktober 2017), *Water-en-rioleringsplan Baarn en Soest 2018-2022*
- RKC Eindhoven (oktober 2017), *Duurzaamheid The next Step*
- RKC Leiden (2015), *Rekenen voor Duurzaam Leiden,*
- RMN Reinigingsbedrijf Midden Nederland (2014), *Regionaal afvalbeleidsplan 2014 - 2018 - Meer Grondstoffen Minder Restafval*
- Telos (2017), *Nationale Monitor Duurzame Gemeenten 2017*
- Vledder Projecten (oktober 2013), *Soest duurzaam ... door betrokken burgers - Duurzaamheid en burgerinitiatieven in de gemeente Soest*
- VNG, KING-gemeenten, VNG-International, Rijkswaterstaat en Klimaatverbond Nederland, *Lokale Energie Etalage*
- Gemeente Zeist (2012). *Programma Zeist Duurzaam 2012 - 2016*

Bijlage 3. Bestuurlijke reactie college

Rekenkamercommissie Soest
T.a.v. H. A. Voortman
Postbus 2000
3760 CA Soest

Soest, 2 oktober 2018

verzonden: 3 oktober 2018

uw brief van : 10 augustus 2018
afdeling : Ruimte
zaaknummer : 2086036
doc. nummer : 2088455
onderwerp : Antwoordbrief op uw rekenkamerrapport inzake het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid

Geachte meneer Voortman, leden van de Rekenkamercommissie,

Begin september heeft de Rekenkamercommissie een onderzoeksrapport opgesteld over het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Soest. Op hoofdlijnen is de conclusie van de Rekenkamer dat Soest op dit gebied goed bezig is, maar dat een meer gedegen opzet en meer middelen nodig zijn om onze ambities te halen. Dit beeld herkennen wij en zijn al gestart met de nodige voorbereidingen voor aanscherping van beleid. Wij zijn dankbaar voor de aanbevelingen die we hierbij goed kunnen gebruiken.

Ons gemeentelijk beleid bevat een brede scala aan onderwerpen waar drie P's van 'People, Planet, Profit' volop vertegenwoordigd zijn. In het Gemeentelijk Duurzaamheidsplan (GDP) zijn vijf thema's uitgewerkt die vooral op P van 'Planet' gericht zijn. Wij zijn het met de conclusie van de Rekenkamercommissie eens dat het nodig is om als gemeente verschillende vraagstukken beter in evenwicht te brengen en keuzes beter te onderbouwen. Het traject van de omgevingsvisie gaat ons hierbij helpen.

Als het specifiek gaat om complexe thema's als energietransitie en circulaire economie is veel meer grip nodig op de opgave. Binnen de gemeente en vooral daarbuiten zetten veel mensen hun tijd, kennis en ervaring in om Soest duurzamer te maken. Als gemeente zullen we hier een sterkere rol moeten pakken en meer mensen en middelen moeten inzetten om onze en landelijke ambities te halen. De regionale samenwerking op dit gebied krijgt langzamerhand vorm. Op veel terreinen is nog winst te boeken. Zo ook binnen de energietransitie van het particuliere vastgoed en mobiliteit. Dit is een uitdaging omdat we in grote mate afhankelijk zijn van de landelijke regelgeving als het gaat om financieringsvraagstukken. Tenslotte is het meten op resultaten nodig.

Gemeente Soest geeft duurzaamheid een hoge prioriteit en in de komende jaren ligt het accent op natuur en landschap, biodiversiteit, klimaatadaptatie, versnelling energietransitie en grondstoffenbeleid. Uw aanbeveling om integraal een gemeente breed beleidsprogramma voor duurzaamheid te maken met voldoende capaciteit, middelen en prioriteit bij de andere beleidsvelden nemen we ter harte. Enerzijds wordt in de omgevingsvisie duurzaamheid integraal meegenomen en anderzijds zullen we voor de genoemde thema's specifieke (uitvoerings)programma's opstellen. Het traject van de omgevingsvisie duurt nog even. Dat geeft ons tijd om de thema's energie en circulaire economie verder voor te bereiden. De keuzes die we voorlopig kunnen maken, worden straks meegenomen in de omgevingsvisie.

We zijn blij met de samenwerking met onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen. Terecht constateert u dat onze strategie tot nu toe vooral gericht is op beweging buiten het gemeentehuis te creëren. Deze samenwerking willen we vasthouden en versterken. Onze partners leveren input voor wat nodig is en hoe het zou kunnen. Met hen willen we de (uitvoerings)programma's maken. Met bedrijven,

Telefoon: 035-6093411

Bezoekadres: Raadhuisplein 1, Soest

Postadres: Postbus 2000, 3760 CA Soest

Internet: www.soest.nl

E-mail: postbus2000@soest.nl

corporaties en inwoners willen we een gezamenlijke taskforce vormen die sturing geeft aan het energie- en grondstoffenprogramma.

Ook regionaal zetten we stappen. Daar waar de samenwerking tot nu toe vooral gericht was op een concreet project is recent besloten dat we deze onderbrengen in de regio Amersfoort. Daarbinnen gaan we de regionale energiestrategie opstellen.

In het proces nemen we de gemeenteraad mee. Samen zullen we de ambities en de opgaven van ons huidige duurzaamheidsplan aanscherpen en uiteindelijke programma's vaststellen. De middelen die we denken nodig te hebben zijn in de conceptbegroting 2019 opgenomen. Deze middelen zorgen voor inzet van mensen die processen kunnen begeleiden en voor financiering van projecten die voortvloeien uit het huidige of aangescherpte duurzaamheidsplan.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders

Age Veenstra
Gemeentesecretaris

Rob Metz
Burgemeester